

LINKÖPINGS UNIVERSITET
Institutionen för kultur och kommunikation
Religionsvetenskap
Uppsatskurs, 9REA31
Höstterminen 2014

Karolina Bergman & Samuel Rahmqvist

Vem är gud över skolan?

- En studie av Plymouthbrödernas lära och dess yttringar i Laboraskolan

Handledare: Fredrik Gregorius
Examinator: Ragnar Furenhed

Karolina Bergman & Samuel Rahmqvist

Vem är gud över skolan?

- En studie av Plymouthbrödernas lära och dess yttringar i Laboraskolan

Karolina Bergman & Samuel Rahmqvist

Can God Rule the School?

- A study of the Exclusive bretherens way of life and its expression in the Laboraschool

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	4
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	5
1.2 AVGRÄNSNINGAR.....	5
1.3 CENTRALA BEGREPP	5
2 METOD OCH MATERIAL	7
2.1 FORSKNINGSLÄGET	7
2.2 METOD.....	7
2.3 KÄLLMATERIALET	10
3 BAKGRUND.....	18
3.1 BRÖDERNAS HISTORIA.....	18
3.1.1 <i>John Nelson Darby (1800-1882)</i>	18
3.1.2 <i>Splittringen och starten för de "Exklusiva bröderna"</i>	20
3.1.3 <i>Taylorismen</i>	20
3.2 BRÖDERNAS LÄRA	21
3.2.1 <i>Avskildheten i praktiken</i>	24
3.3 BRÖDERNA OCH SKOLAN	25
3.3.1 <i>Vägen till Laboraskolans uppstart</i>	26
3.4 LABORASKOLAN AB.....	28
3.5 GRANSKINGAR AV LABORASKOLAN.....	30
3.5.1 <i>Kalla fakta granskar Laboraskolan</i>	30
3.5.2 <i>Skolinspektionens granskar Laboraskolan</i>	30
3.5.2.1 Problem gällande allsidig- och saklighet.....	31
3.5.2.2 Problem gällande jämställdhet och motverkandet av traditionella könsroller	32
3.5.2.3 Problem gällande utvecklingen av kritiskt tänkande	33
3.5.2.4 Problem gällande studie- och yrkesvägledning	34
3.6 KRITISKA RÖSTER MOT LABORASKOLAN	34
3.6.1 <i>Fyra föredetta medarbetare på Laboraskolan skickar anmälan till Skolverket</i>	36
3.7 BRÖDERNA SVARAR PÅ KRITIKEN.....	37
3.8 POSITIVA ASPEKTER.....	38
4 ANALYS	39
4.1 AVSLUTANDE DISKUSSION	42
4.2 FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING.....	44
SAMMANFATTNING	46
REFERENSLISTA.....	47

1 Inledning

En liten samfund mitt i de småländska skogarna har under senaste åren hamnat i medialt blåsväder då stora medier uppmärksammat dem. Samfundet, kallat Plymouthbröderna beskrivs som “sekternas sekt” och har i media blivit kända för sin slutenhet mot det omgivande samhället. Denna medieuppmärksamhet gjorde oss nyfikna på samfundet och vi kände att vi ville undersöka Plymouthbröderna närmre, och att samfundet dessutom startat en egen skola spädde på nyfikenheten ytterligare.

Det var år 2007 fick skolan efter många tvister tillåtelse att starta. Skolan döptes till Laboraskolan och sedan starten har inga andra elever än samfundets barn vistats där. Den första frågan vi ställde oss var om en sådan skola verkligen kunde tänkas leva upp till de krav som ställs på exempelvis allsidighet och saklighet. En fråga som även Skolinspektionen ställt sig i de många granskningar som de under årens lopp gjort på Laboraskolan. I den senaste granskningen från den andra september 2014 skriver Skolinspektionen “Styrelsen för Laboraskolan AB har inte säkrat att företagets grundskola och gymnasieskola i Hylte kommun ger eleverna en god och allsidig utbildning”. Att ett sådant uttalande får varningsklockor att ringa hos en lärarstudent är det nog ingen som ifrågasätter, speciellt inte då det vid vidare analys av Skolinspektionens rapporter visade sig att detta varit ett återkommande problem sedan skolans start.

I denna uppsats har vi valt att fördjupa oss i Brödernas lära och historia. Då samfundet är litet och inte speciellt välkänt varken för oss eller andra har fördjupat oss i vilka de är, var de kommer ifrån och vad som utmärker dem. Efter att ha fördjupat våra kunskaper kring samfundet har vi gått vidare och tittat närmre på Laboraskolan och försöka finna svar på om, och i så fall hur, samfundets lära påverkat undervisningen.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka Plymouthbröderna, deras lära, och därmed dess relation till det övriga samhället. För att undersöka detta har vi valt att använda oss av Laboraskolan som ett exempel då den vid en första anblick verkar tydligt visa på en situation där samfundet kommer i kontakt med det omgivande samhället. Dessutom intresserar Laboraskolan och dess påstådda problematik oss som blivande lärare. Vår frågeställning blir därför:

- Vilka är Plymouthbröderna och hur beskrivs dess lära?
- Yttrar sig Plymouthbrödernas lära i Laboraskolan? - I så fall på vilka sätt?

1.2 Avgränsningar

Uppsatsen avgränsas till att främst undersöka Plymouthbröderna i Sverige och fokuserar därmed inte på hur samfundet verkar i andra länder. Fokus ligger på hur det ser ut för barn och ungdomar i grundskolan och gymnasiet och inte hur det ser ut på högre eller lägre nivåer i skolväsendet då barn och unga vuxna från Plymouthbröderna normalt sett inte befinner sig i dessa miljöer.

Det är vidare den exklusiva delen av Bröderna som undersöks. Som beskrivs i bakgrunden har rörelsen två olika grenar, den öppna och den exklusiva. Då det är den exklusiva som finns i Sverige fokuseras det på denna gren i studien.

1.3 Centrala begrepp

Uppsatsen innehåller en del ord och begrepp som kan vara problematiska. Det första är ordet "sekt" som frekvent använts om Plymouthbröderna i både media och litteratur. Det är viktigt att påpeka att rörelsen själva inte betraktar sig som en sekt, främst då de anser att de inom rörelsen inte i någon form bör organisera sig och därför inte vill kalla sig för varken sekt, samfund eller någonting liknande. Trots att de definierats som en sekt i flertalet sammanhang, har vi i denna uppsats har vi valt att istället använda oss av begreppet samfund då sekt kommit att få en negativ klang hos många människor (Liselott Frisk 2004 s. 219). Begreppet samfund är också ett av de begrepp som vi funnit vid sidan om sekt varit förekommande i den information vi läst om Plymouthbröderna.

Plymouthbröderna kommer fortsättningsvis hänvisas till som "Bröderna", "samfundet" eller "rörelsen". Vi har valt att kalla dem för Bröderna då det är vad rörelsen själva kallar sig (Svahn 2012 s.145) och det är också det namn som näst efter Plymouthbröderna verkar vara mest vedertaget i den litteratur som finns skriven om dem. Detta, tillsammans med att namnet Plymouthbröderna kan vara förvirrande då de inte har speciellt starka anknytningar till ursprungsstaden Plymouth, gör att vi fortsättningsvis valt att använda oss av "Bröderna" istället för "Plymouthbröderna".

2 Metod och material

I denna del av uppsatsen beskrivs tillvägagångssättet under arbetets gång och vilket källmaterial vi använt oss av. Här problematiseras också de metoder som använts samtidigt som källmaterialet kritiskt granskas.

2.1 Forskningsläget

Det mesta som på det vetenskapliga fältet skrivits om Bröderna de senaste årtionden härstammar från uppgifter som är äldre än böckerna i sig. Detta beror på att Bröderna allt som oftast inte ställer upp på intervjuer och därför finns det mycket lite dokumentation inifrån samfundet att luta sig på och den som finns uppdateras sällan. Detta leder också till att det mesta av den forskning som finns handlar om samfundets historia och framförallt grundaren John Nelson Darby (1800-1882). Den information som är av det nyare slaget härstammar ofta från avhoppare vilket gör att de uppgifterna lätt kan bli negativt vridna, vilket är något som vi försökt ta hänsyn till vid skrivande av denna uppsats. Vidare har Bröderna under senaste åren också uppmärksammats i media, något som kommer behandlas mer ingående i Bakgrundsdelen.

2.2 Metod

Uppsatsen är en litteraturstudie och några egna undersökningar i form av enkäter, intervjuer eller liknande genomförs ej. Sökandet efter material har trett på flera olika sätt och vid arbetet används många olika former av material. Först och främst användes Linköpings universitets bibliotekskatalog, vi använde oss då av sökord så som "Plymouthbröderna", "De exklusiva bröderna", "Laboraskolan" och "Sekter". Där genom hittades majoriteten av de tryckta källor som använts vid skrivandet. Sökningarna breddades sedan till att innehålla även material av internationell karaktär, då det svenska källmaterialet var alltför tunt. Sedan påbörjades sökandet av information via Skolinspektionen för att läsa de granskningar som finns och då användes Skolinspektionens hemsida och sökordet "Laboraskolan" och sedan gick vi vidare genom det material som fanns. Slutligen söktes information kring vad som sagts om granskningarna, både av utomstående och av bröderna själva, något som lett oss in på materialet av mer journalistisk karaktär samt den anmälan som tas upp. Vi vill påpeka att det journalistiska materialet endast

använts för att skildra enskilda personers upplevelser och åsikter samt för att ta del av Brödernas egna tankar kring kritiken. Således har ingen information om samfundets historia och lära hämtats från dessa källor då vi är medvetna om att dessa ofta är vinklade till samfundets nackdel. På samma vis använd Brödernas och Laboraskolans egna hemsidor, trots att dessa givetvis är färgade och vill framställa samfundet respektive skolan på bästa sätt.

Då uppsatsens form inte tillåter genomförandet av några intervjuer eller undersökningar på skolan har sådana inte genomförts. Vi är medvetna om att undersökningar av det slaget kunde bidragit med ett annat djup till uppsatsen då vi genom sådana fått möjlighet att tillägna oss mer information såväl inifrån samfundet som från skolan och därmed kanske också fått en mer nyanserad bild av dessa. Vi vill dock påpeka att vi tagit del av när Bröderna uttalat sig i dessa frågor, även om det tyvärr är något som skett mycket sällan.

Uppsatsen har med sin form, syfte och frågeställning krävt att vi använt oss av ett hermeneutiskt angreppssätt. Hermeneutiken erkänner att allting ses från olika aspekter och att det aldrig går att ställa oss helt utanför oss själva när vi studerar verkligheten. Det vill säga att trots hur mycket material som än samlats in gällande ämnet kommer vi inte ifrån våra egna föreställningar, hur vi tolkar och förstår kommer alltid att påverkas av att vi är personer med en historia bakom oss. (Per Ödman 2007 s. 7-15). Som tidigare nämnt är vi som författar uppsatsen blivande lärare, något som kan tänkas ha påverkat våra föreställningar då vi ser saker som brister i allsidighet och saklighet som något mycket allvarligt. Vi ställer oss också skeptiska till skolor som styrs av religiösa samfund och som endast har elever från samma samfund. Vid insamlandet av material och skrivandet har vi dock försökt att vara så opartiska som det går och inte väga in förutfattade meningar utan ställa oss opartisk till den information vi tillägnat oss på vägen. De forskningsetiska överväganden vi behövt ta ställning till under arbetets gång är huvudsakligen gällande just denna tolkningsproblematik. Eftersom vi båda är blivande lärare och ser hot mot elevernas rätt till en oberoende och saklig undervisning som något negativt är det lätt att få en vinklad bild av samfundet under studien av detta. Det finns även en risk att vi gör selektiva urval eller citerar uppseendeväckande eller kontroversiella faktorer ur sitt sammanhang för att stärka vår egen (och eventuellt läsarnas) skepsis mot religiöst influerade friskolor. Dessa risker har beaktats under arbetets gång för att på ett så säkert sätt som möjligt säkerställa att arbetets objektivitet och saklighet inte blir lidande.

Vidare har vi, då vi valt att i uppsatsen lägga fokus på hur samfundets lära yttrar sig i Laboraskolan, valt att fokusera på sådant som vi anser behandlar just detta ämne. Det har lett till att vi gjort vissa urval och lagt viss fokus på det material som vi tillägnat oss. Som exempel har vi inte fördjupat oss lika mycket inom alla aspekter av brödernas tro och lära, på samma vis som vi inte sett alla aspekter från Skolinspektionens granskningar som lika intressanta för syftet med denna uppsats. Vi vill därför att läsaren av uppsatsen ska vara medveten om att urval och tolkningar gjorts i förhållande till uppsatsens syfte och frågeställningar.

Charlotte Essén, journalist och författare av boken *Sektbarn - ett reportage om de utvalda för paradiset* (2008) belyser ett av de problem vi stött på, nämligen att definiera en religiös rörelse och vilka grupper som innefattas i benämningen. Trots att vi, som beskrivits i avsnittet "centrala begrepp", valt att kalla Bröderna för ett samfund finns det eventuella vinningar i att känna till vad som kännetecknar en sekt, då detta är något Bröderna ofta kallats och kategoriserats som. Essén konstaterar dock att kategoriseringen egentligen inte är av någon större betydelse då den inte spelar någon som helst roll för medlemmarna. Det är istället levnadsbetingelserna som har den största betydelsen, inte vad gruppen kallar sig eller vad den eventuellt definierats som. På så vis menar hon att det finns större likheter mellan att leva i exempelvis en paranoid och sluten familj, en totalitär stat, en extremistgrupp eller en sekt än vad man kan tro utifrån sett. Ritualer, normer och förhållningssätt skiljer sig mellan dessa grupper, men för den enskilda människan är det liknande psykologiska bevekelsegrunder och gruppmeکانismer som styr hela tillvaron (Essén 2008 s.9) Vi har således valt att inte försöka placera in Bröderna i något speciellt "fack" då detta inte har någon relevans för hur deras lära påverkat Laboraskolan.

Ett av de stora problemen vi stött på gällande relevanta källor är att det inte skrivits speciellt mycket om barn i olika former av slutna religiösa grupper, utan det fokuseras ofta på andra saker. Detta är också en problematik som Essén (2003) tar upp då hon beskriver hur litteraturen väldigt sällan beskriver ett barnperspektiv utan mer handlar om varför och hur unga vuxna går med i sekter, vad som händer med dem i sekten, hur de mår efter att ha lämnat den och hur man ska hjälpa avhoppare efteråt. Därför finns det mycket lite information om exempelvis hur barnen från samfundet haft det i de kommunala skolorna och hur det kan tänkas påverka dem att vara en del av ett samfund som tar avstånd från omvärlden.

När det gäller den kritiska granskningen av källorna har dessa analyserats utifrån de kriterier Sven Hartman (2003) presenterar i sin bok *Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter*. De kriterier han lyfter fram är oberoende- tendens- och samtidighetskriteriet. Oberoendekriteriet innebär att källan bedöms utifrån hur pass påverkad denne kan tänkas vara av andra informationsgivare. Här framhålls att primärkällor är att föredra. Tendenskriteriet innebär att man undersöker om källan kan ha något intresse av att framställa något på ett visst sätt, talar man i egen sak eller för någons vägnar så sjunker tillförlitligheten enligt tendenskriteriet. Slutligen innebär samtidighetskriteriet att vi bör bedöma källans värde i relation till den tid som passerat mellan en skriftligt eller muntlig utsaga och den händelse som denne behandlar. Desto längre tid som förflutit, desto osäkrare blir källan (Hartman 2003 s. 44-45).

2.3 Källmaterialet

Vi är som ovan nämnt medvetna om att källmaterialet är tunt i det avseende att det finns få rapporter från Bröderna själva, vilket inte är så underligt med tanke på att de lever åtskilt från det omgivande samhället och därmed inte uttalar sig, skriver böcker för allmänheten eller liknande. Det finns dock en del källor både utifrån och inifrån, och de uppgifter som används kommer från olika källor som ofta verkar samstämmiga med varandra, något som gör att vi valt att anse dessa som trovärdiga. Det är viktigt att påpeka att huvuddelen av materialet som finns tillgängligt är antingen positivt eller negativt inställt till samfundet. En helt objektiv skildring är svår att finna kring ett kontroversiellt samfund som Brödernas. En negativ inställning kan förklaras med att man antingen är kritisk mot (slutna) religiösa samfund överlag eller att författaren representerar ett konkurrerande samfund. Att uttrycka sig defensivt eller positivt kan förklaras med att man sympatiserar med religiösa samfund i allmänhet eller kristna minoriteter i synnerhet. Nedan presenteras de olika källor som använts vid skrivandet och diskuteras i förhållande till de källkriterier som presenterades avslutningsvis i metodavsnittet.

De källor som används mest frekvent av är Christer Nilssons (1986) *Sekternas sekt*, Gunnar Hillerdal (2003) *Plymouthbröderna - En annorlunda gren av kristenheten* och Clas Svahn (2012) *Sekter, hemliga sällskap och domedagsprofeter*. De två förstnämnda böckerna värderas också i den sistnämnda då Svahn kallar Nilssons bok för kritiskt inställd och Hillerdals bok för mer positiv.

Att Nilssons bok är kritisk råder det nog ingen tvekan om, författaren är själv avhoppare från Bröderna och skriver boken efter han fått reda på att hans syster gått bort utan att hans familj inom samfundet meddelat honom och han fick därför inte chansen att delta på begravningen. Detta gör att boken tappar trovärdighet gällande tendenskriteriet då boken givetvis är påverkad av hans erfarenheter och rimligtvis har han ett eget intresse i att framställa samfundet i dålig dager. Däremot uppfattar vi att boken i flera avseenden trots detta är förvånansvärt saklig då han själv påstår sig ha försökt göra en objektiv studie av Bröderna, och det står klart att mycket av det som han skriver i sin bok även bekräftas av annan litteratur. Det som är unikt för boken är författarens egna iakttagelser, och här gäller det givetvis att se på dessa utläggningar med författarens relation till ämnet i åtanke. Upplevelserna är dock något som vi valt att använda oss av, men vi har då varit medvetna om att dessa kan vara negativt vridna och att han valt att fokusera på de upplevelser som anses negativa eller kontroversiella i sin bok.

Gunnar Hillerdal är docent och har spenderat många år med att forska om Brödernas religionssociologiska utveckling både utomlands och i Sverige. Han har även sökt att etablera egna kontakter med personer inom samfundet och vinna samfundets förtroende. Därmed är han till skillnad från Nilsson sällan direkt kritisk till rörelsen eller dess agerande utan uttrycker sig snarast ursäktande i vissa fall där rörelsen kritiserats av andra. I ett fall går han i särskilt defensiv position och understryker att en misskommunikation mellan Skolverket och Laboraskolan var just ett missförstånd och inte ett medvetet vilseledande från skolan och hänvisar då till sin bedömning av de inblandade personerna vilka han haft kontakt med. I sina mest kritiska ordalag beskriver han rörelsens agerande som "egendomligt", "märkligt" eller "uppseendeväckande". Därtill tycks han lägga en positiv värdering i att samfundet är baserat på den kristna tron till skillnad från andra "sekte" som Jehovas Vittnen. När han skrev boken *Plymouthbröderna - En annorlunda gren av kristenheten* var frågan om Laboraskolans vara eller icke-vara ännu inte avgjord men Hillerdal är tydlig med att han anser att eftersom samfundet lovat att följa gällande riktlinjer borde skolans verksamhet få fortgå utan problem.

Clas Svahn är författare och journalist och förutom den aktuella boken *Sekte, hemliga sällskap och domedagsprofeter* har han engagerat sig mycket i ufologi, konspirationsteorier och andra mystiska fenomen. Även om Svahn inte är uttalat negativ i sin skildring av rörelsen är det i ett sammanhang av att lista olika sekter och deras egenheter. Samfundet benämns också här som

“sekternas sekt” och en större del av kapitlet om bröderna består av uttalanden från avhoppare och annan kritik som lyfts, bland annat gällande Laboraskolan. Inledningsvis beskrivs rörelsen som en ”extremt fundamentalistisk sekt” där kvinnan är underställd mannen. Här betonas det egendomliga, sensationella och uppseendeväckande med rörelsen så som de hårda reglerna för avskildhet och den bokstavstroga bibelsynen. Det är tydligt att det är rörelsens sekteristiska sidor man vill belysa.

Vidare används en del vetenskapliga böcker som fungerar som uppslagsverk för olika religiösa rörelser. Det kan då vara bra att tänka på att författarna själva ej fördjupat sig i samfundet och det är här vi tydligt stöter på problematiken att mycket av informationen inte är speciellt uppdaterad och att mycket handlar om samfundets historiska utveckling och de olika ledarna som funnits. På så vis kan man säga att böckerna i hög grad når upp till tendenskriteriet men att de tappar gällande samtidighetskriteriet. Dock har dessa böcker varit användbara för oss när vi skapat oss en bild av rörelsen och speciellt användbara har de varit vid just författandet av den historiska biten. De har också hjälpt till att svara på frågor av de mer konkretare formerna, några djupare analyser finns alltså inte att finna i dessa böcker. Böcker av dessa slag är exempelvis *Nya religioner* (2004) av Christopher Partridge, en bok som säger sig vara en uppslagsbok skriven av experter för icke-expert. Avsnittet om Bröderna är skrivet av Nigel Scotland som är institutionsföreståndare vid University of Gloucestershire. Även boken *Sects, “Cults” and alternative religions* (1996) av David V. Barrett är en uppslagsbok över rörelser av de former som titeln vittnar om.

Boken *Plymouth Bretherenism Unveiled and Refuted* är skriven 1876 av William Reid i egenskap av pastor i en presbyteriansk kyrka i Edinburgh och är kritiskt inställd till bröderna. I stycket “bretheren described by themselves” (Reid 1897 s. 20-24) citeras ett antal personer som alla är kritiska mot brödrskapet efter att ha gått ur rörelsen eller anslutit till den öppna grenen vid splittringen. Vissa personer refererar till denna splittring som resulterade av Darbyismen och pekar på teologiska anledningar till sitt missnöje; att den exklusiva grenen far med villoläror. Reid påpekar att han fått olika former av kritik från brödrskapet för sina kritiska texter. Reid har då bett om synpunkter som han lovat att beakta men trots löften om svar så har dessa enligt honom uteblivit (Reid 1876 preface).

Eftersom Reid representerar en presbyteriansk kyrka är han klart partisk mot bröderna som följer

andra religiösa riktlinjer än hans eget samfund. Det framgår ofta i boken att han vill framhäva negativa och sekteristiska aspekter av bröderna och deras lära. I avsnittet om vad som är attraktivt med brödraskapet (*The attractions of bretherenism*, s. 36f) inleder han med en fråga om hur en så bristfällig rörelse ur ett bibliskt perspektiv kan få så många följare, och jämför med naturliga fenomen som han tycker är lika förbryllande så som pest och kolera. Man bör därför ha författarens ståndpunkt i åtanke när man värderar innehållet.

J. S Teulon, prebendeinnehavare i katedralen och vice rektor för det teologiska universitetet i Chester har skrivit boken *The history and teaching of the Plymouth Brethren* (1884). Boken tycks jämförelsevis objektiv i sin skildring av brödraskapets historia och teologi, där den senare resoneras och diskuteras kring med referenser till Nya Testamentet. Bland annat kritiserar man brödraskapets syn på kyrkan som förlorad, att de själva skulle vara den apostoliska kyrkans arvtagare samt andra aspekter så som definitioner av renhet, synd och så vidare (Teulon 1884 s. 41f).

Vetenskapliga artiklar och uppsatser har även använts i skrivandet av denna uppsats och presenteras nedan.

Lars Östvall skrev år 1995 uppsatsen *Öppenhet och slutenhet: en etnologisk studie av två trossamfund i Jönköpings län* som redogör för samt jämför två kristna samfund i Småland där de exklusiva bröderna är det ena. Det märks att källmaterialet om bröderna i Sverige är knapphändigt då Östvalls uppsats till stor del baserar sig på samma svenska källor som denna uppsats, det vill säga författarna Nilsson, Hillerdal samt Ståhl & Persson. Utöver detta har Östvall genomfört intervjuer med bröder i Smålandsstenar och gör utifrån dessa några intressanta påståenden om samfundets relation till samhället.

Uppsatsen är välbalanserad och påpekar en del problematik kring brödernas lära om avskildhet och vad det har för effekter för medlemmarna och samhället samtidigt som det poängteras att avskildheten inte handlar om hemlighetsmakeri och att bröderna är skötsamma och trevliga även mot utomstående som han själv (Östvall 1995 s. 39).

1901 skrevs *A history of the Plymouth Brethren* av William Blair Neatby vilket är en detaljerad redogörelse för brödraskapets historia och dess teologi. Texten är mycket djupgående och redogör bland annat för korrespondens mellan viktiga personer inom rörelsen, vem som sagt vad,

vad de kan ha menat och så vidare. Författaren redogör nästan aldrig för något enbart negativt, utan balanserar med att påpeka positiva aspekter med nästan allt. Texten är välbalanserad överlag och det är inte uppenbart att författaren är kritisk mot rörelsen förrän i sammanfattningen där han konstaterar att Gud måste ha någon slags tolerans för förvirring och felaktigheter, men att denna tolerans inte kan tänkas vara hur stor som helst, syftande på brödraskapets lära. Han konstaterar även att brödraskapet lider av sina felaktiga slutsatser om deras roll som apostlar och att de introducerat mycket svagheter och förvirring i sin lära på grund av detta. Hans antagligen skarpaste kritik är att brödraskapet är verklighetsfrånvänt och att fakta inte spelar någon som helst roll för deras teoriskapande och att om en teori senare visar sig kollidera med fakta så bortser man helt enkelt från detta (Neatby 1901 s. 162).

Dr. Stephen Biggers artikel *'Exclusive' Brethren: an educational dilemma* (1990) behandlar det dilemma som rörelsen ställts inför gällande skolgången för dess elever. Bland annat lyfts samfundets ovilja att utsätta barnen för modern informationsteknologi, sexual- och religionsundervisning. Texten innehåller en redogörelse för samfundets syn på datorer som en djävulens agent (Bigger, 1990, s. 4) och ger förslag på hur man kan bemöta föräldrarnas önskemål och försöka underlätta för både dem och för lärarna.

The 'Brethren Cult Controversy': Dissecting a Contemporary Australian 'Social Problem' av Bernard Doherty (2013) är en artikel om brödernas verksamhet i Australien och hur rörelsen på bara ett decennium har gått från att vara en obemärkt liten rörelse till att hamna i massmedias rampljus under bästa sändningstid. Det redogörs för politiska kamper, mediala kampanjer och författaren försöker skina ljus på samtliga inblandade parter i diskussionen och förklara de olika händelseförloppen. Media förklaras som en stark faktor som har bidragit till en allmän skepsis mot samfundet, ofta med hemska vittnesmål från före-detta medlemmar samt kritik från både feminister och ateister som huvudpunkter.

I uppsatsen har vi också använt oss av en hel del material av journalistisk karaktär. Vi är medvetna om att detta inte anses vara av särskilt vetenskaplig natur och att dessa artiklar och reportage riskerar att vara negativt vinklade och ofta levererar sekundär information utan källhänvisningar. De har ändå varit användbara för oss då de inneburit mer uppdaterad information kring samfundet då man i artiklar intervjuat såväl avhoppare som människor inifrån samfundet och dess skola. På så vis har vi fått chansen att se hur man idag resonerar inom

samfundet, genom såväl information från avhoppare från senare år som information direkt från bröderna själva. Vi vill dock återigen påpeka att material av det journalistiska slaget inte använts för att fördjupa oss i Brödernas historia eller i dess lära.

Bland det journalistiska materialet finner vi exempelvis en artikelserie från *Dagens Arbete*. Det är tydligt att dessa artiklar har negativa tendenser då man känner till en del om de konflikter som Bröderna haft gällande medverkan i fack. Bröderna vill nämligen inte ansluta sig fackligt, något som lett till stor medial uppmärksamhet då bland andra *Dagens arbete* ställde sig kritiska till samfundets inställning. Efter att detta uppdagats verkar tidningen valt att även skriva om skolan, och har därmed inte en vidare positiv inställning. Som tidigare nämnt har vi dock valt att använda oss av detta material trots detta då det innehåller en del aktuell information och att Bröderna dessutom har uttalat sig offentligt i frågan, något som annars är mycket ovanligt. Även vid användandet av Aftonbladet har vi endast tagit hjälp av den källa av anledningen att det är där som Bröderna uttalar sig.

Utöver detta har vi också använt oss av det granskande programmet *Kalla fakta*. Detta program ger en insyn i skolan och det ger också konkreta svar på en del frågor. Huruvida deltagarna är partiska eller inte kan man däremot diskutera. Det är tydligt att reportern är kritisk till skolan vilket är problematiskt enligt tendenskriteriet. Men här ger man också Bröderna och skolstyrelsen chansen att direkt få svara på kritiken. På så sätt kan man anse att båda sidor får komma till tals, även om det är på Kalla faktas villkor då det är dem som ställer frågorna. Viktigt att tänka på är också att programmet är klippt och att en del bortfall säkerligen finns, vilket kan ha lett till att programmet kan vara vinklat till Brödernas nackdel med tanke på att programmet är kritiskt inriktat.

När det gäller information från Bröderna själva är dessa källor problematiska då det handlar om ett samfund som beskriver sig själva och alltså långt ifrån en objektiv, oberoende källa som inte innehar något eget intresse. Ett ytterligare problem är att det finns tunt om information då varken Brödernas egen hemsida eller Laboraskolans hemsida är speciellt utförliga. Några andra källor som beskriver den svenska delen av samfundet inifrån har vi inte lyckats finna.

En stor del av uppsatsens avsnitt gällande Laboraskolan grundar sig i inspektionsrapporter från Skolinspektionen. Sanningshalten i dessa rapporter är ingenting vi ifrågasätter utan utgår från att

det som tas upp i rapporterna stämmer och att inspektörerna inte har lagt till sina personliga värderingar av situationen. Det är dock ofrånkomligt att varje tillsynsman har sina egna värderingar med sig i bagaget och att dessa kan påverka vilket urval av information som denne person gjort. Därmed kan det finnas ett bortfall av information, men vi utgår från att den information som finns är riktig. På så vis menar vi att tendenskriteriet bör uppfyllas då personen som inspekterar bör lämna sina egna åsikter åt sidan, men det kan givetvis vara så att personen har misslyckats. Däremot kan man än mer kritisera tendenskriteriet här då det är just en granskning som genomförs och man fokuserar på att ta fram de negativa sidorna av skolan. Däremot uppfylls samtidigt skriteriet väl då protokoll fylls i direkt på plats i skolan.

Värt att känna till är att Skolinspektionen genomför olika former av inspektioner, de två former som behandlas i denna uppsats är regelbunden tillsyn och riktad tillsyn. Det beslut som vi hänvisar till som Skolinspektionen 2009-04-01 är följd av en regelbunden tillsyn. De andra två besluten som hänvisas till, Skolinspektionen 2010-06-30 och Skolinspektionen 2014 är följer av riktade tillsyner. En regelbunden tillsyn görs på alla skolor. En sådan tillsyn inleds med att verksamheten kartläggs och utefter detta så läggs inspektionen sedan upp på olika vis. Vanliga inslag vid den vidare tillsynen är dokumentstudier, besök, lektionsobservationer och intervjuer med ansvariga för skolan. Lärar- och elevintervjuer kan också ingå. Inför tillsynen har det också genomförts omrättning av nationella prov samt en enkätundersökning där personal, elever och föräldrar får ge sin egen syn på skolan. Den riktade tillsynen fungerar på ungefär samma sätt med skillnaden att endast ett fåtal skolor väljs ut, något som oftast sker slumpmässigt. Här använder man sig av metoder som anpassas efter vad tillsynen handlar om. Båda dessa former av tillsyner kan leda till att Skolinspektionen, om bristerna är mycket allvarliga, återkalla godkännandet för en friskola eller gå in och vidta nödvändiga åtgärder på en kommunal skola (Skolinspektionen, Inspektion).

Vi stötte under arbetet på ett problem gällande den anmälan som före detta rektor på Laboraskolan, John Blomster, författat tillsammans med tre andra medarbetare. Då denna anmälan omnämns i flera böcker och artiklar kände vi att vi ville läsa den själva på precis samma vis som vi gjort med Skolinspektionens granskningar. Därför skickades ett mail till den mailadress Skolinspektionen uppgav för ärendet. Mailet lät som följande:

“Hejsan! Jag undrar om det går att få fatt i den anmälan som före detta rektor John Blomster gjort mot Laboraskolan i Hylte kommun? Den är omnämnd av många olika medier men jag lyckas inte hitta den. Så vitt jag kan förstå borde anmälan vara inlämnad någon gång under första halvan av 2012. Tack på förhand! /Karolina Bergman”

Svaret inkom ett par dagar senare då vi fick veta att då ärendet är avslutat så var det inga problem. Ett par dagar senare inkom anmälan men då med censurerade namn på anmälarna med hänvisning till en sekretessprövning enligt 23 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Trots att namnen var censurerade i det dokument som vi mottog anser vi att det är högst sannolikt att det är John Blomsters anmälan vi tagit del av då det dels var denna vi frågade efter, och då den överensstämmer med det som olika medier skrivit om anmälan.

Vi vill slutligen påpeka ett problem som kan framstå som problematiskt vid granskning av våra källor, men som i själva verket har en mycket enkel lösning. I vissa texter hänvisas den tidigare rektorn John Blomster till som Kjell Blomster, detta beror på att rektorn genomgått ett namnbyte och vi har i uppsatsen valt att kalla honom för hans nuvarande namn John Blomster, medan vissa äldre källor av naturliga själ använder sig av det tidigare.

3 Bakgrund

I detta avsnitt kommer vi behandla den information vi tillägnat oss för att lyckas besvara vår frågeställning. Därav fördjupar vi oss i Brödernas historia och lära för att lära känna samfundet och tillägna oss kunskaper kring dem och dess lära som kan vara värdefulla då vi analyserar hur läran påverkat Laboraskolan. Vi är också medvetna om att det är ett litet samfund som undersöks och som inte alla känner till, därför vill vi ge läsaren förståelse av vad det är för samfund som denne möter. Vi går sedan vidare och tittar närmre på Laboraskolan och de granskningar och kritiska röster som finns runt skolan. Slutligen lyfts också vad de Bröderna själva gett för svar på den kritik som riktats mot dem och vilka positiva aspekter som förts fram kring skolan.

3.1 Brödernas historia

Bröderna uppstod vintern 1827-28 när en grupp män började träffas i Dublin. De trodde på enkelt dyrkande utan ritualer eller fastställda böner och gudstjänster, de var helt enkelt en grupp av bröder som träffades tillsammans i Guds namn. Målet var att gå tillbaka till principerna från den tidiga kyrkan så som de står i bibeln, de motsatte sig komplexiteten som fanns bland olika samfund och ansåg att inget överhuvud behövdes. Mannen som så småningom skulle komma att bli samfundets ledare, John Nelson Darby, anslöt sig till det nya samfundet och flyttade år 1830 till Plymouth där han började anordna möten och sprida texter, på så vis blev Darby den första ledarfiguren inom rörelsen. Det är dock problematiskt att kalla någon inom rörelsen för ledare, då denne inte formellt utses då Bröderna ju inte tror på ledarskap och organisation. Däremot gjorde det faktum att Darby var ansiktet utåt för rörelsen och att han verkade i Plymouth att samfundet kommit att kallas såväl Darbyister som Plymouthbröder. Viktigt att betona är dock att detta är namn som de själva ogillar och inte använder sig av (Barett 1996 s. 68-69).

3.1.1 John Nelson Darby (1800-1882)

Då Darby varit och är en viktig person inom samfundet kan det vara värt att fördjupa sig lite i vem han var, och vad det var som fick honom att bli verksam och så småningom ledare för Bröderna. De exklusiva brödernas lära har precis som många andra samfund utvecklats i flera led från att från början härstamma ur kristendomen. För att inte gå allt för långt tillbaka i historien

börjar vi i 1800-talets England där kristen pluralism var betydligt bredare än i samtida Sverige. Bröderna existerade sida vid sida med baptister, metodister och andra frikyrkliga samfund. Samtidigt hade en acceptans för bokstavstro utvecklats. Man hade även allmänt intresse av att lyssna på nya predikanter som kom med nya perspektiv på bibeln, särskilt om denne var värtalig och auktoritär. Allt sammantaget fanns en miljö som tillät John Nelson Darby att bli ny ledargestalt för Plymouth-bröderna (Hillerdal 2007 s. 33-34).

Kommen ur ett anglikanskt hem blev han som 25-åring diakon och året därpå pastor i den irländska kyrkan. Han lämnade dock ämbetet efter endast två år på grund av en andlig kris som grundade sig i en konflikt mellan hans syn på nytestamentlig tid och hur kyrkans verksamhet såg ut. Hans nya uppdrag var att sprida en enkel kristendom utan prästerskap och kyrkor medan han försökte tolka de bibliska skrifterna på deras originalspråk. Vid 35 års ålder anslöt han till brödraskapet i Plymouth där han fortsatte sitt arbete och skrev teologiska texter samt sånger och psalmer som kom att präglade rörelsen (Hillerdal 2007 s. 35-37).

Darby insåg efter att ha varit aktiv i olika samfund att samtliga är hopplöst korrupta och att separation är ett måste (Teulon, 1884, s. 13). Det är inte bara nödvändigt att separera sig utan rent av syndigt att fortsätta leva i ett ruinerat samhälle som är under gudomlig vrede (ibid, s. 43-44). Som en karismatisk ledarperson med en stark tro på sin förmåga att tolka bibeln blev Darby snart en auktoritär figur inom rörelsen och hans sista år karaktäriserades av flera konflikter relaterade till hans försök att ta fram en renlärig doktrin för brödraskapet. Det är här vi kan se begynnelsen till de "exklusiva" bröderna, en avskärmning från den ogudaktiga världen och avskildhet från oliktankande. Viljan att avskärma sig från världen, eller motviljan att finnas däri, kan ses i en slags handbok som han skrev med titeln "What the world is; and how a christian can live in it". Där finns bibelcitater som 1 Joh 2:15: "Älska inte världen och det som finns i världen. Om någon älskar världen, finns inte Faderns kärlek i honom" samt Jakobsbrevet 4:4: "Ni troslösa, vet ni inte att vänskap med världen betyder fiendskap med Gud? Den som blir vän med världen blir fiende med Gud." Sedan följer en förklaring om vad världen är och han listar då mycket av det som tilltalar människor och tillfredsställer oss i våra liv för att sedan förklara allt detta som något skapat av satan för att vilseleda oss, hålla oss upptagna och ersätta Guds ande. Det är inte bara nödvändigt att separera sig utan rent av syndigt att fortsätta leva i ett ruinerat samhälle som är under gudomlig vrede (Hillerdal 2007 s. 39-45).

3.1.2 Splittringen och starten för de "Exklusiva bröderna"

1830 Inleddes det som kom att bli den splittring inom samfundet som ledde till att det delades i två och "de exklusiva bröderna" uppstod. Detta efter att en Benjamin W. Newton (1807-1899) blivit medlem i församlingen i Plymouth som på den tiden växte snabbt och som mest hade ca 1000 medlemmar. Newton var aktiv i församlingen som en slags pastor, något som stred mot rörelsens lära. Dessutom lyfte Newton kritik mot den etablerade idén på "Herrens snara återkomst", ännu en nagel i ögat på Darby som 1845 gick in i en öppen konflikt med Newton och organiserade sin egen brödsbrytelse med sina anhängare. Detta lade grunden för en längre konflikt inom rörelsen som slutade med att Newton lämnade sin position och hans anhängare fick ta emot hårda ord från Darby som var övertygad om att hans lära var grundad i bibeln och inte visade någon sympati för oliktankande. Det är då, 1849, som Darby tar avstånd från övriga samfund och deklarerar sin grupp som avskild. Darby blev ledare för sin grupp och "darbyismen" blev synonym med de exklusiva bröderna. Gruppens exklusivitet var vid detta laget riktad mot andra samfund som man menade spred irrläror, inte mot samhället i stort. Det är dock detta avståndstagande som kommer att färga samfundets hantering av kommande konflikter och leder till det slutna samfund vi ser idag (Hillerdal 2007 s. 21-26). Efter Darbys död följde en rad ledare, men de som kommit att påverka den exklusiva läran mest är James Taylor Sr (1870-1953) och hans son James Taylor jr (1896-1970).

3.1.3 Taylorismen

De var far och son James Taylor som betonade nödvändigheten i att hålla sig undan den onda omvärlden och att frälsningen endast fanns i församlingen. Efter sin fars bortgång blev James Taylor Jr utvald till universell ledare för samfundet. Denna process, där en ny ledare skulle koras menade Bröderna själva skedde genom den helige andens vilja medan en utomstående skulle se det mer som en maktkamp mellan flera inflytelserika personer som i detta fall slutade till Taylors fördel. Vad detta innebar för rörelsen var en ännu striktare attityd kring avskildhet och regler för vardagslivet. Detta kan konkret påvisas i det tydliga uttalandet "We shall be the separate people!". Detta innebar bland annat att man nu inte längre fick äta vid samma bord som någon icke-invigd (det vill säga, någon som inte deltar vid söndagens brödsbrytelse). För många familjer blev detta ett stort problem då barn som fyllt 12 år som ännu inte valt att gå med i

församlingen inte fick äta tillsammans med sin egen familj. Utöver detta införde James Taylor JR också förbud mot att barn skulle umgås med barn utanför församlingen samt förbud att delta i religionsundervisning och aktiviteter efter skoldagens slut. Det var även denne man som beslutade kring förbudet mot att studera vidare efter gymnasiet. (Partridge 2004 s.37) Taylors hårda regler gick inte oemotsagda och flera var missnöjda med den nya auktoritära ledningen. Taylor var dock envis och såg det som sin plikt att genomföra vad den heliga anden gett honom i uppdrag. Konflikten slutade med att ungefär hälften av alla samfundets medlemmar på global nivå lämnade rörelsen. Vilket i sin tur innebar att samfundet helt upphörde att existera i vissa länder, exempelvis Norge (Hillerdal 2007 s. 93-95).

Enligt personer som vid skrivandet av Partridges bok *Nya religioner* (2004) nyligen lämnat rörelsen var medlemsantalet uppskattningsvis 27 000 i hela världen (Partridge 2004 s.38). Enligt Svahns bok är dock medlemsantalet så högt som 45 000 (Svahn 2012 s. 147). I Sverige etablerade sig den exklusiva delen av Bröderna på 1870-talet som år 2012 ska ha haft ca 400 medlemmar i landet, jämfört med 140 medlemmar år 1995 då medlemmar endast fanns i Smålandsstenar och Ås (Östvall 1995 s. 35). Medlemmarna är i alla åldrar och finns främst i Ljungby, Smålandsstenar, Helsingborg, Göteborg och Bromma (Nationalencyklopedin, Plymouthbröderna).

3.2 Brödernas lära

För att analysera hur samfundets lära tar sig till yttringar i Laboraskolan behöver vi fördjupa oss i vad som ingår i Brödernas lära och hur deras religiösa praktik ser ut. Svahn presenterar Bröderna med att säga att de närmast kan liknas vid en extremt fundamentalistisk sekt som tolkar bibeln bokstavligt, där kvinnan är underställd mannen och man isolerar sig från det omgivande samhället (Svahn 2012 s. 146).

Grundtanken för Bröderna är att alla enligt dem sant troende tillhör Kristi kropp. Detta förklaras genom bibelcitatet ”... så äro vi, som äro många, en enda kropp i Kristus, och var för sig varandras lemmar.” (Nilsson 1986 s. 13) Ett citat hämtat från Rom 12:5. I detta citat finner vi också förklaringen till varför de inte kan godta någon världslig organisation som exempelvis kyrkosystem eller samfund då de anser att Kristi kropp endast är en och ej kan delas upp i olika

organisationer. Vidare beskrivs hur varje lem i denna kropp har sin egen funktion, en syn som gjort att Bröderna ej utser människor till olika ämbeten som exempelvis prästerskap då detta är emot Guds ord. Bröderna menar istället att den Helige Ande kan göra sig hörd genom vem som helst av de sant troende (Nilsson 1986 s. 13).

Bröderna erkänner inte heller att det finns något släktskap i vedertagen bemärkelse då det inte finns några blodsband, det är församlingen som är en andlig enhet, en andlig familj. Inom denna familj förekommer inga hemligheter och de förväntas vara helt transparenta mot varandra. För att hålla "kroppen" intakt kontrollerar man varandra noga och är uppmärksamma på avvikande beteende. Man anser också att det, om det blir nödvändigt, kan komma att behöva avlägsna den lem som "förleder dig" (matt 18:7-9). Vilket i praktiken innebär alltså att medlemmar kan bli uteslutna ur samfundet (Nilsson 1986 s. 13).

Bröderna har till följd av att de inte anser sig ha någon del av denna värld valt att inte ta del av den och därmed valt att leva i avskildhet. Dessa krav på avskildhet får konsekvenser i det vardagliga livet då medlemmarna exempelvis inte kan tillhöra någon form av förening som fackliga förbund eller idrottsförbund. Medlemmar kan inte heller bo under samma tak som människor utanför samfundet, vilket gör att de exempelvis inte kan bo i hyreshus (Nilsson 1986 s. 14).

De lokaler som Bröderna använder till sitt förfogande kännetecknas av att de inte har några fönster för att omvärlden inte ska kunna tränga sig på, väl inne i lokalen finns inga former av utsmyckningar. Lokalerna är formade som så att det är bänkar ställda som i en ring för att alla medlemmar ska kunna se varandra. I mitten talar den som först känner anden komma över sig, detta då Bröderna som tidigare nämnt inte har någon uttalad ledare då de anser att det strider mot Guds ord att utse präster. På så vis så växer ledarna fram inom församlingen och utses aldrig formellt. Den rituella praktiken kretsar främst kring söndagen då det hålls tre stycken så kallade "möten". Det första är redan klockan sex på morgonen sedan spenderar man dagen med att bjuda hem varandra mellan de efterföljande mötena (Svahn 2012 s.150-151). Utöver det har man dagliga kristna aktiviteter som alla bör ställa upp på, inte enbart på individnivå utan familjenivå. Familjerna har en mycket hög grad av sammanhållning, något som utifrån ofta beskrivs som indoktrinering då barnen sällan får några intryck utifrån rörelsen själv. Därtill har vi "församlingstukten" som är till för de samfundsmedlemmar som i något avseende inte följt

reglerna för avskildhet eller lydnad för den universelle ledaren (Hillderdal 2007 s. 104-105). Att bröderna ägnar sig åt brödbrytning och daglig bibelläsning bekräftas också av deras hemsida där också skriver att de har en stark tro på familjen och dess särskilda betydelse. "Vi lever, arbetar och ber som "bröder" – en gemenskap av familjer som hålls samman av vår gemensamma, kristna tro." (Plymouthbrödernas hemsida, Möten).

En stark kritik har riktats mot kvinnosynen inom samfundet där bibelcitater enligt Nilsson tydligt visar hur det ligger till: "*Ty icke heller skapades mannen för kvinnans skull, utan kvinnan för mannens skull*". I en intervju med Aftonbladet 2012 bekräftade Laboraskolans ordförande Martin Åkesson att samfundet har en syn där män och kvinnor har "*olika roller att fylla i samhället*" och på frågan om flickors möjlighet till högre studier svarar han att "*det är ingenting för oss*". Detta uttalande bestrids en kort tid därpå av David Skinner, ansvarig för Brödernas information i Sverige, som i ett mail påstår att samfundet "*aktivt uppmuntrar både pojkar och flickor att söka sig vidare till högre studier*" samt att "*man nu anser det viktigt att både flickor och pojkar får en högkvalitativ och bred utbildning*" (Svahn, s. 149). I den religiösa praktiken kan nämnas att kvinnor inte får uttala sig annat än i sång. Detta, som så mycket annat, med referens till bibeln: "Edra kvinnor tige i församlingarna, ty det är icke tillåtet för dem att tala, utan de skola vara underdåniga, så som ock lagen säger" (1 Kor 14:34) (Nilsson 1986 s. 32).

En av de många reglerna i brödernas lära är förbudet mot att vistas under samma tak som "orena", det vill säga personer som inte är del av samfundet. Detta innebär bland annat att man upphörde med att hyra lokaler att ha gudstjänst i för att istället bygga egna lokaler (Svahn 2012 s. 150). Det är även förbjudet att äta tillsammans med "orena". Om sin lära säger bröderna själva att de är en kristen gemenskap som grundar sig på bibeln som Guds ord och att de är kallade att leva ett rätt liv enligt bibelns anvisningar. Bröderna anser att bibeln är guds sanna ord, något som ger vägledning för alla delar av livet. Texten har en central del i Brödernas livsstil, övertygelser, moral och uppförandekod. Bröderna berättar att de väntar på Kristi återkomst då han ska döma levande och döda och hämta upp de som frälsts genom hans blod för att vara med honom förevigt (Plymouthbröderna, Vad vi tror).

3.2.1 Avskildheten i praktiken

Bröderna är trots sin avskildhet däremot måna om att leva pliktskyldigt och juridiskt riktigt mot det samhälle de lever i. Också detta motiveras med ett bibelcitat ”Varje själ vare underdånig de myndigheter, som äro över honom. Ty det finns ingen överhet utom från Gud, och de, som finnas, äro tillsatta av Gud” (Rom 13:1) (Nilsson 1986 s. 16-17).

I en lista presenterar Svahn (2012) de levnadsregler som under 1960-talet uppstod under ledaren Jim Taylor Jr.”

- Man får inte tillhöra någon förening, varken idrottslag eller facklig.
- Man får inte fira jul eller andra högtider.
- Flickor får inte bära långbyxor.
- Man får inte jobba på ett företag där man måste vara fackligt ansluten.
- Man får inte äga aktier i företag eller delar av en samfällighet.
- Man får inte bo i hyreshus där andra än ”bröder” bor.
- Man får inte utan ”särskild tillåtelse” flytta till annan ort.
- Man får inte rösta eftersom det vore att delta i världsliga ting.
- Man får inte använda preventivmedel och abort är förbjudet.
- Radio och tv får inte finnas i hemmet eftersom dessa betraktas som ”världens kloakrör”.

(Svahn 2014 s. 148)

Dock är enligt Nilsson (1986) den mest tragiska av delen av avskildhetsreglerna just den som behandlar måltiderna, att en medlem av Bröderna får inte lov att ha bordsgemenskap med någon utomstående. Något som leder bland annat till att barnen inte kan närvara vid måltiderna i skolan.

Att rörelser genom regler så som de ovanstående isolerar sig från det omgivande samhället beskriver Bryan Wilson i sin bok *Religiösa sekter* att de gör för att betona sin egen renhet gentemot det omgivande samhället. På så vis blir gemenskapen inom rörelsen den enda plats där

sanningen kan höras och frälsning kan nås. Författaren förklarar hur de ofta respekteras för sin rättskaffenhet, men är illa omtryckta för sin slutenhet (Wilson 1970 s. 135-136) När de kommer till att skydda sig mot "det onda samhällets påverkan" så är bröderna utan jämförelse i Sverige (Svahn 2012 s.145). Även Östvall som intervjuat bröder tycks ha fått samma uppfattning som skriver att "Den apokalyptiska uppfattning man har och följer, är djupt samhällsfrånvärd." samt att "Bröderna kan t o m sägas ha vänt det omgivande samhället ryggen. Man kan säga att de i första hand lyder under Guds lag, och i andra hand efter Sveriges." (Östvall 1995 s. 38).

Gällande denna avskildhet och reglerna skriver bröderna på sin hemsida att de ser denna kristna gemenskap som en del av deras levnadssätt, snarare än bara en uppsättning regler. De menar att de har en gemenskap grundad på ett frivilligt förpliktigande av att praktisera sanningen, det vill säga en livsstil grundad på bibeln. (Plymouthbrödernas hemsida, Gemenskapen). Den senaste uppgiften kring medlemsantal i Sverige kommer från 2012 och Bröderna uppges då ha varit 400 stycken (Nationalencyklopedin, Plymouthbröderna).

3.3 Bröderna och skolan

Brödernas barn går också i vanliga skolor, men deltar exempelvis inte vid tävlingsinriktade sporter. De uppmanas också enligt David V. Barrett (1996 s. 70) att inte skaffa vänner utanför rörelsen. Vidare tror rörelsens medlemmar att studentlivet är fyllt med frestelser och ogudaktighet och barnen tillåts därför inte att studera vidare på universitetsnivå. Något som lett till att det nu finns väldigt få högre utbildade människor inom rörelsen.

Christer Nilsson skriver i *Sekternas sekt* (1986) i avsnittet "Barnen" hur avskildheten får konsekvenser för barnen och dess skolgång. Han skriver att barnen inte får fortsätta sin utbildning efter grundskolan då de kan riskera att hamna i "frestarens garn". Enligt författaren gäller detta såväl gymnasieskolan som högre studier. Dock kan undantag göras, även om i så fall endast för pojkarna, som kan tillåtas en viss praktisk utbildning som anses nödvändig. Bröderna sägs också vara oroliga för den inverkan som de förmodar att skolan kan ha på barnens andliga utveckling. Bröderna uppges ha försökt få tillstånd att inte delta vid religionsundervisning, något som trots flertalet försök ännu vid bokens skrivande inte lyckats. Inte heller idag har de

lyckats få befrielse från religionsundervisning och sådan undervisning bedrivs också vid den egna skolan i enlighet med Skolverkets regler (Nilsson 1986 s. 42-46).

Detta tycks vara ett relativt nytt problem för bröderna, åtminstone med hänsyn till den intervju med en broder som Lars Östvall genomförde 1995. Enligt denna intervjuperson hade man då en viss hemundervisning som komplement till den kommunala skolgången, men man uttryckte lättnad över att den kommunala skolan varit tillmötesgående och låtit elever med anknytning till brödraskapet undslippa sexual- och religionsundervisning. Man menade att man i andra länder tvingats till hemundervisning på grund av det allt "värre" klimatet i skolorna, men att detta inte var ett problem i Sverige (Östvall 1995 s. 35).

Utöver problemen med undervisningen uppstår flera mer socialt betydande problem. Ett exempel som tas upp är att Bröderna inte firar jul och andra högtider, vilket bidrar till att de inte tar del av skolans julfirande. Inte heller följer de med på studiebesök hos andra kyrkor och samfund. De deltar inte heller vid exempelvis skolbio och andra aktiviteter som bryter avskildhetens principer. Lärare har också berättat hur problem kan uppstå i undervisningen då elever inte kan inta måltider i samband med hemkunskapsundervisning samt uteblir från sexualundervisning. Den största sociala påfrestningen ligger dock i skolluncherna, då barnen får gå hem för att äta lunch.

Det verkar dock som att barn från Bröderna är flitiga studenter som enligt lärare som Nilsson (1986) intervjuat berättat att barnen då deltar i undervisningen med stort intresse. Barnen uppges ofta vara intresserade av musik och spelar ofta något instrument. Enligt Nilsson (1986) verkar inte barnen bli utsatta för någon direkt mobbning utan de andra eleverna tycks respektera deras särart (Nilsson 1986 s. 42-46).

3.3.1 Vägen till Laboraskolans uppstart

Värt att känna till är att det inte är unikt för Sverige att bröderna startar skolor, år 2012 uppgav Bröderna själva att hade cirka 100 stycken skolor som drivs i deras regi i flera olika länder. Uppstartandet av skolor utomlands beskrivs som framgångsrikt, men i Sverige skulle det visa sig vara svårare att få beviljat öppnandet av en skola (Svahn 2012 s. 152).

Bröderna har officiellt ansökt om att starta skolverksamhet i Sverige sedan år 2000 då man ansökte om att få starta en konfessionell skola. Man lovade då att följa nationella kursplaner, men med anpassning efter den kristna tron så som bröderna uppfattar den. Skolverket bad då om en precisering om vad för slags anpassningar man menade och fick till svar att man inte tänkte ta upp sådant i undervisningen som kunde uppfattas som synd enligt bibeln. Skolverket avslag då ansökan och så gjorde även länsrätten på samma grund när bröderna överklagade beslutet (Hillerdal 2007 s. 162).

Fyra år senare försökte bröderna åter igen att starta friskolverksamhet via företaget Labora AB i Hylte kommun genom att överta en skolfastighet som kommunen av olika skäl inte längre kunde använda. Åter igen fick bröderna avslag av Skolverket som gjort en grundlig utredning innefattandes bland annat samtal med en före detta medlem i församlingen som uttryckt sig kritiskt mot förslaget. Skolverket hänvisade i sitt beslut till skollagen 1985:1100 kap. 9 & 2 och skrev

"Skolverket bedömer att den planerade utbildningen inte kommer att svara mot de allmänna mål och den värdegrund som det offentliga skolväsendet vilar på. Skolverket bedömer att eleverna inte kan garanteras en undervisning som är allsidig och saklig. Skolverket finner det inte säkerställt att Laboraskolan kommer att leva upp till de krav på öppenhet som ställs på en fristående skola."

Vidare menade Skolverket att intresseanmälningarna från de 32 eleverna som skulle gå på skolan kom enbart ifrån medlemmarnas egna hem och därför riskerade "en sluten miljö för eleverna" (Hillerdal 2007 s. 162-163).

Bröderna fortsatte sin dialog med Skolverket efter nekandet och vid de fortsatta diskussionerna tydliggjordes att de inte skulle bedriva en konfessionell undervisning utan följa styrdokument och lagar. Man åberopade även religionsfriheten då man sagt att samfundet inte skulle ha någonting med själva undervisningen att göra; rektor och lärare skulle inte tillhöra Bröderna. Man menade alltså att eftersom man lovat att följa samtliga riktlinjer var Skolverkets nekande inget annat än diskriminering grundat i ett brott mot religionsfriheten (Hillerdal 2007 s. 165).

Diskussionerna fortsatte mellan Laboraskolans advokat och Skolverket innan det hela skulle avhandlas i länsrätten i Stockholm. Skolverket ställde då ett antal frågor om hur det vardagliga

arbetet på skolan hade kunnat tänkas se ut, samt mer specifika frågor som rörde situationer där samfundets tro kunde hamna i konflikt med gällande krav på utbildningen. Hur man tänkt hantera evolutionsteorin var exempelvis en sådan fråga. Efter att svaren på frågorna inkommit konstaterade Skolverket att man hade "invändningar eller kritiska kommentarer till vissa svar" men man tillkännagav samtidigt att länsrätten nu kunde häva det tidigare beslutet och låta ärendet ta en ny runda genom Skolverket för ytterligare en prövning. Detta sägs dock med förbehållet att om skolan skulle godkännas så måste man försöka rekrytera andra barn än de som redan lever inom samfundet och man ger även en tydlig uppmaning om att inte försöka kringgå kravet på öppenhet (Hillerdal 2007 s. 166).

Sedan följde vad som av Hillerdal kallas en "administrativ cirkus" som involverade missförstånd kring en tilltänkt rektor som inte fanns rekryterad till skolan drog sig Skolverket tillbaka och ville inte längre medverka till ett godkännande av ansökan eftersom denna icke-samfundsrelaterade rektor skulle stå som sambandslänk mellan Skolverket och friskolans faktiska verksamhet. Hillerdal som själv samtalat med samfundets talesmän verkar dock vilja poängtera att detta inte verkar ha med medveten vilseledning från bröderna att göra utan var ett missförstånd (Hillerdal 2007 s. 167-168).

3.4 Laboraskolan AB

På bilden ser vi Laboraskolan i Hylte kommun och några av eleverna iförda sina skoluniformer. Bildkälla: <http://www.laboraskolan.com>

Laboraskolan fick år 2007 tillåtelse att starta och drivs idag av huvudmannen Labora AB och ligger centralt i Hylte kommun, Småland. Skolan har tillåtelse att undervisa i årskurserna 1-9 samt ekonomiprogrammet i gymnasieskolan. De elever som under läsåret 2013/2014 går i årskurs tre på gymnasiet började med en fordonsinriktning men samtliga bytte inriktning till ekonomi i samband med att skolan bytte inriktning. Skolan har för närvarande elever i årskurserna 2-9 och har delat in dessa elever i tre klasser. En klass för 3-5, en för 5-6 och en för 7-9. På gymnasiet går samtliga elever i årskurserna 1-3 i samma klass. Läsåret 2013/14 har skolan 40 grundskoleelever och 18 gymnasieelever. Laboraskolan är en friskola som är öppen för vilken elev som helst att söka till, vid Skolverkets inspektioner har dock konstaterats att samtliga elever har sin bakgrund hos Bröderna. Eleverna skjutsats till skolan från bland annat Helsingborg och Göteborg. När det gäller skolans resultat är det svårt att få en bild då eleverna i varje årskurs ofta varit under tio och därför inte registrerats i Skolverkets statistik. Enligt skolan har de haft höga meritvärden och andelen behöriga elever till gymnasieskolan har sedan starten varit 100 procent (Skolinspektionen 2014 s. 2-3).

På Laboraskolans hemsida skriver de att de är en öppen och icke-konfessionell friskola som i alla avseenden följer de nationella styrdokumenterna som gäller för det svenska skolväsendet. De uppger sig vara en skola som sätter eleven i centrum och som erbjuder en trygg och säker skolmiljö där skolarbetet med kunskapsutveckling samt arbete med normer och värden står i fokus. Värdeorden glädje, engagemang, fokus och vilja genomsyrar skolan. Eleverna ska med bibehållen nyfikenhet och motivation genom ett kritiskt granskande förhållningssätt stimuleras att nå personliga mål och erhålla förmågan att utveckla kunskap. De säger att bakgrunden till uppkomsten av Laboraskolan är ett antal föräldrar som ansökte om att driva skola och tillsammans startade ett aktiebolag. Föräldrarna gjorde detta "i övertygelse om att det ska kunna gå att utarbeta och upprätthålla en lugn, harmonisk och kvalitativ studiemiljö med god ordning och goda studieresultat" (Laboraskolan, Om skolan).

3.5 Granskningar av Laboraskolan

Sedan Laboraskolan startade år 2007 har flera granskningar genomförts. Framförallt har skolverket i flera omgångar granskat skolan och konstaterat olika brister, varav vissa är återkommande från år till år. Utöver skolverkets granskningar har även *Kalla fakta* granskat skolan och sedan publicerat programmet "Kalla fakta granskade Plymouthbrödernas friskola". Vi vill påpeka att vi är medvetna om att detta är just granskningar som av detta skäl väljer att lyfta fram de negativa aspekterna med Laboraskolan, och att de därför inte ger en fullständig bild av skolans verksamhet.

3.5.1 Kalla fakta granskar Laboraskolan

I en intervju med Kalla fakta från år 2012 säger den tidigare rektorn gällande verksamheten att det rör sig om ett planerat och organiserat brott mot svensk skollag. Då han slutade ville han berätta för Skolinspektionen om vad de missat i sina inspektioner, men möttes då av hot om stämning och skadestånd från styrelsen för skolan. Tidigare har han varit förhindrad från intervjuer juridisk, men den första han gör blir med kalla fakta år 2012. Han berättar i intervjun att han upplevt att allting går ut på att undanhålla ungdomarna från den omgivande tillvaron, studiebesök stoppades och det protesterades mot sexualundervisning. Han säger att han tror samfundet vill skydda mot ungdomar utanför, något som anses vara det största hotet mot bröderna. Också Björn Persson, avdelningschef på Skolinspektionen, uttalar sig i programmet och hävdar att det är en sluten miljö som kräver att Skolinspektionen är aktiva. Han berättar också att det för att Skolinspektionen ska få reda på något om verksamheten krävs att någon "läcker" information eller berättar för dem hur det ser ut. År 2012 då programmet spelas in hade Bröderna klarat sig genom ytterligare en kontroll och dåvarande styrelseordförande Martin Åkesson säger att det nu gäller att skolan förhåller sig till detta.

3.5.2 Skolinspektionens granskar Laboraskolan

Sedan skolans öppnande i augusti 2007 har den i flertalet omgångar blivit granskad och många brister har funnits, som på Skolverkets begäran sedan åtgärdats. Det verkar dock vid en närmare titt som att flera av bristerna är återkommande i skolan och den 2 september 2014 publicerade

Skolinspektionen sin senaste granskning som fått förvånansvärt lite utrymme i medierna jämfört med tidigare granskningar som blivit mycket omskrivna. I granskningen från 2014 framkommer att många av de mål som av Skolinspektionen anses som extra angelägna för skolan att åtgärda kommer från läroplanernas avsnitt om värdegrund och uppdrag, samt de övergripande målen och riktlinjerna som finns i läroplanerna. En stor del behandlar jämställdheten i skolan då skolan inte jobbat för att bryta traditionella könsroller samt att ge eleverna utrymme att prova och utveckla sina förmågor och intressen oberoende av könstillhörighet (Skolinspektionen 2014 s. 3-5).

3.5.2.1 Problem gällande allsidig- och saklighet

Ett av de grundläggande skälen till att Skolverket inte gick med på att starta Laboraskolan då denne vid flera tillfällen ansökte om tillstånd innan 2007 var att de trodde att eleverna inte kunde garanteras en undervisning som var saklig och allsidig (Skolinspektionen 2010-06-30). Redan vid skolans första tillsyn i november år 2008 beskrivs hur skolan till fullo inte når upp till kraven om kring att undervisningen ska vara saklig och allsidig, detta tillsammans med en rad andra punkter måste skolan åtgärda för att få bidrag för en fristående grundskola. (Skolinspektionen 2009-04-01). Punkten om en allsidig undervisning var den enda som skolan inte lyckades åtgärda inom tidsramen från Skolverket och därför beslutades att de inte hade rätt till godkännande och bidrag som friskola och fick fram till och med den 1 juli samma år på sig att visa att de kunde uppnå en saklig och allsidig undervisning. (Skolinspektionen 2009-04-01). Laboraskolan inkom då med förbättringar som dock behövde kompletteras och följas upp enligt Skolinspektionen, och slutligen den 21 september 2009 kom beslutet om att Laboraskolan hade rätt till fortsatt bidrag för sin grund- och gymnasieskola. (Skolinspektionen 2009-09-21). I en rapport från en tillsyn i december 2012 kvarstår den allsidighet och saklighet som man den 21 september 2009 uppnått. När kalla fakta intervjuar en tidigare lärare på skolan säger hon som valt att vara anonym berättar hon att barnen i barnen inte träffar några barn utanför samfundet och att lärarna på skolan är marionetter under skolledningen. Hon trodde att det skulle gå att bedriva en saklig och allsidig undervisning men säger vid intervjun att hon nu vet att det är en omöjlighet. Hon berättar också att barnen kallar lärarna för ”världsliga” och att sådana inte är att lita på, barnen anser att de utomstående har en skev världsbild.

Vid granskningen från år 2014 framkommer återigen att Laboraskolan inte är allsidig, saklig och att den inte heller är öppen för skilda uppfattningar och att dessa förs fram. (Skolinspektionen 2014 s. 3-5) En lärare berättar att det är en balansgång gällande den sakliga och allsidiga undervisningen på skolan då det gäller elever med denna speciella bakgrund. Läraren uppger att man får formulera sig speciellt "Man får säga, såhär tror forskarna, man kan tro på olika sätt".

Andra intervjuer pekar på att lärarna undviker att diskutera områden där elevernas uppfattning kan skilja sig från det allmänna samhället. Skolinspektionen skriver i granskningen att de begränsningar som finns gällande informationstillgängligheten samt öppenheten inför olika uppfattningar leder till svårigheter att nå läroplanernas mål om allsidig undervisning. (Skolinspektionen 2014 s. 6).

3.5.2.2 Problem gällande jämställdhet och motverkandet av traditionella könsroller

Att skolan inte verkat för att motverka traditionella könsroller framkommer enligt Skolinspektionens granskning tydligt i intervjuer med eleverna. I gruppintervjuer är det bara pojkar som svarar på frågor och flickorna yttrar sig endast om de adresseras direkt. I många av de intervjuer som genomförts med endast flickor uttrycker de också ett obehag inför att redovisa uppgifter muntligt samt att delta i diskussioner. Det är enligt Skolverket viktigt att här hänvisa till att eleven ska ges chans att prova och utveckla den egna förmågan. Både rektor och lärare uppger att någon diskussion kring hur man ska agera för att motverka de traditionella könsmönstren inte förts på skolan. (Skolinspektionen 2014 s. 3-5) En lärare menar dock att problemet med flickor som inte vill yttra sig är något som ligger i elevernas utveckling och inte är speciellt för Laboraskolan (Skolinspektionen 2014 s. 11).

Vid granskningen framkommer också att eleverna har skoluniform, och att det är skillnad på pojkars och flickors uniformer. Alla pojkar bär mörka byxor och flickorna bär istället en mörk kjol. Även i idrottsuniformen har flickorna kjol medan pojkarna har shorts. Det framgår i intervjuer med ledning och lärare att man ej reflekterat över de normer detta skapar i skolan och vilka konsekvenser skoluniformerna kan ha för eleverna, man har inte heller analyserat effekterna av att pojkarna och flickorna har olika uniformer. Sammanfattningsvis skriver Skolinspektionen att de bedömer att det finns brister när det gäller läroplanernas skrivelser om

ansvaret att motverka traditionella könsmonster samt skolans arbete med att ge eleverna en självkänsla och personlig trygghet (Skolinspektionen 2014 s. 10-12).

3.5.2.3 Problem gällande utvecklingen av kritiskt tänkande

Ytterligare kritik som uppkommit i granskningen är att eleverna måste utveckla sin förmåga att tänka kritiskt och inse konsekvenserna av olika problem. Vid inspektionen framkommer det att eleverna mest tränas i att söka och återge fakta från olika läroböcker och att det finns få exempel på fler undersökande och prövande arbetssätt. På skolan har man enligt Skolinspektionen begränsat elevernas åtkomst till internet då endast vissa sidor är åtkomliga för eleverna. Detta anses försvåra elevernas förmågor att använda modern teknik som ett medel för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Eleverna kan dock tillåtas använda en sökmotor efter förfrågan om en lärares inloggning. (Skolinspektionen 2014 s. 3-5). Lärarna säger i intervjuer med Skolinspektionen att elevernas begränsade möjligheter att få söka information på internet innebär begränsningar i möjligheter att nå alla målen i läroplanen då eleverna inte har tillgång till fri information. Visserligen kan de som ovan nämnt hjälpa till, men det är för skolan viktigt att det finns en filtrering. De uppger att skolan varit tydliga med att de regler skolan har om begränsad internetanvändning ska följas. Lärarna tycker dock det är positivt att eleverna inte har fri tillgång till internet då de upplever att det kan leda till ett missbruk. I intervjuerna framgår också att eleverna inte får använda datorerna utan tillsyn från lärare. Skolans datorer har utöver ett begränsat internet också inaktiverade USB-portar och CD:s eller Dvd:er som ej lämnats ut av skolan är strikt förbjudna (Skolinspektionen 2014 s. 6-7).

I Kalla fakta lyfts också frågan om den ”white list” som upprättats gällande elevernas internetanvändning. Google och Wikipedia finns vid tidpunkten inte tillgängligt för eleverna och den dåvarande rektorn ser inget problem med detta då han anser att internet endast ska användas vid undervisning och att barnen får ägna sig åt wikipediasökningar på sin fritid. Den kvinnliga läraren berättar att hon bett om att få tillgång till ett program som via Utbildningsradion används i tyskaundervisning men då via en plymouthbroder i styrelsen fått svaret att han tycker att denna sida länkar till ”en otrolig massa” andra sidor som ligger utanför vad läraren vill uppnå och frågar om hon inte kan använda en sida med mer pedagogiskt material.

3.5.2.4 Problem gällande studie- och yrkesvägledning

Inspektionen visar också att det vid Laboraskolan finns ett akut behov av studie- och yrkesvägledning. Ingen person på skolan har idag den kompetens som krävs för detta och det uppges att eleverna endast fått information om den egna gymnasieskolan. Vid Skolinspektionens besök 2014 hade ansökningstiden för att vid höstterminen kunna bli antagen till universitet och högskola redan passerat, trots detta hade eleverna i årskurs tre på gymnasiet inte fått någon information om vidare studier och eleverna kände då inte till att sista ansökningsdatum varit. Av alla elever som intervjuats i både grund och gymnasieskola är det bara två stycken som uttrycker att de är intresserade av att arbeta utanför sina fäders företag. Eleverna i fråga känner dock inte till att deras yrkesval kräver eftergymnasial utbildning på högskolenivå. Skolverket menar då att det framgår att man, trots att det varit uppenbart att eleverna får bristfällig information om yrkesval hemifrån, inte arbetat med den typen av frågor i undervisningen eller fråga eleverna om deras framtidsplaner. (Skolinspektionen 2014 s. 3-5) I gymnasieskolan uppger Skolinspektionen vid granskningen att den saknar samverkan med högskolor, universitet, arbetsliv och med samhället i övrigt. I kalla faktas granskning framkommer även att studie- och yrkesvägledaren år 2011 vägrades att informera sistaårseleverna om högskoleprovet.

3.6 Kritiska röster mot Laboraskolan

Hur väl kan man då tänka sig att brödernas friskola skulle leva upp till gällande styrdokument och värderingar för svenska skolor? Skolverket redovisade rapporter från kommunala skolor där "bröderna i olika sammanhang aktivt verkat för att deras barn inte ska få ta del av sådan undervisning som står i strid med brödernas trosuppfattning". Nu lovar dock Bröderna att i deras egen skola ska ingen kompromiss ske med hänsyn till deras tro. Man nämner specifikt evolutionsteorin som något man inte kommer att kringgå och även om datorer är förbjudna både i hem och egna företag lovar man att skaffa skoldatorer till skolan om den godkänns. Det finns en tvetydighet här då man å ena sidan först sagt att man vill anpassa undervisningen efter sin tolkning av bibeln för att sedan efter påtryckningar av Skolverket lova att inte göra några som helst anpassningar av undervisningen som strider mot förordningarna. Det står klart att om

bröderna menar allvar så är samfundet redo att göra "märkliga kompromisser när det gäller etik" (Hillerdal 2007 s. 162-169).

När Laboraskolan i juni 2007 fick öppnas efter överklagandet till länsrätten var det med förbehållet att de skulle anställa behöriga lärare samt följa läroplanen. Rektorn på skolan anmälde dock senare skolan till Skolinspektionen då han skrev: "Inga barn och framförallt flickor skall behandlas på det sätt som sker i skolan där man medvetet, planmässigt och organiserat bryter mot skollag om allsidighet och saklighet". Man var även kritisk till hur skolan censurerat både böcker och internet. Knappt fem år senare i början på 2012 hade samtliga behöriga lärare ersatts av obehöriga och Skolinspektionen hade vid två tillfällen anmärkt på att skolan inte följde läroplanen, att man saknade jämställdhetsplan och att föräldrarna till eleverna hade för stort inflytande på undervisningen (Svahn, sida 152-153). "Jag tror det är en stor risk att barnen isoleras i en sådan skola och inte kan göra ett eget val när de blir vuxna" (Christer Nilsson i samtal med Svahn, Svahn 2012 s. 153).

Den 9 september 2014 släppte tidningen Dagens arbete en artikelserie som behandlade rörelsen, där behandlar ett par av artiklarna Laboraskolan och såväl avhoppare som Lärarnas riksförbund uttalar sig. Det som är speciellt är att även samfundet själva ställt upp med kommentarer för att försvara sig mot det som skrivs i Dagens Arbete.

I artikeln med namnet *Sekten isolerar barnen* säger Jakob Widström, ombudsman för lärarnas riksförbund, att han ser skolan som en skattefinansierad hjärntvätt och att han aldrig tidigare sett en skola som är så sluten mot omvärlden som Laboraskolan. Även före detta rektorn John Blomster uttalar sig i samma artikel och säger då att staten genom att tillåta skolan hjälper till att föra över sektkulten till ännu en generation. Jakob Widström hävdar också anställda vid skolan berättat att "det är som en regisserad teaterföreställning" i skolan när Skolinspektionen gör besök där och att lärarna då instruerats kring vad de ska säga av rektorn, om de inte följer instruktionerna riskerar de att få sparken från skolan.

I artikeln *Så lyckades John lämna sekten* uttalar sig avhopparen John om hur stor betydelse det hade för honom att få gå i en kommunal skola. Att gå i en kommunal grundskola och ett kommunalt gymnasium var enligt honom en av de bidragande faktorerna till att han år 2006, några år efter studenten, kunde bryta lämna Bröderna. Ett år senare öppnade Laboraskolan. En

skola som John tror tar död på barnens drömmar, en skola som han tror finns till för att hindra barnen från att träffa folk utanför, även om det är något Bröderna aldrig någonsin skulle säga högt.

3.6.1 Fyra före detta medarbetare på Laboraskolan skickar anmälan till Skolverket.

Som tidigare nämnt har Laboraskolans tidigare rektor John Blomster gjort en anmälan till Skolinspektionen där han tar upp många av de punkter vi tidigare behandlat i uppsatsen. Han förankrar i anmälan sina resonemang i citat från olika ledarfigurer som finns inom Bröderna och ställer sin i anmälan kritisk till de granskningar som skolinspektionen gjort och menar att man vid en granskning av Laboraskolan inte endast kan följa sina vanliga protokoll utan att man måste läsa på om samfundet för att kunna tränga under ytan. I slutet av sin anmälan sammanfattar han i en punktlista där man menar att “Skolinspektionen godkänner en skola där;

- Direktsänd TV eller radio är absolut förbjuden
- Internet är förbjudet och ersatt med ett från “England” styrt internet
- Skönlitteratur och film är censurerat
- inga andra barn kan gå utom sektens egna barn
- man bedriver en gymnasieskola utan någon behörig lärare
- föräldrar i sekten undervisar barn och ungdomar i sekten
- vissa studiebesök såsom till en svensk kyrka och ungdomsmottagningen är förbjudet
- en sådan rit pågår att barnen inte får äta med andra icke sektmedlemmar
- rektor tappat det pedagogiska ledarskapet för skolan
- flickorna i praktiken inte är jämställda med pojkarna
- man inte respekterar att en del elever är myndiga
- föräldrar tillåter att fördomar sprids och att det blir en kultur
- innehållet i APU inte har kvalitetssäkrats
- man brutit mot tillståndet då man skapat campusverksamhet i andra städer
- närvaron i skolan genom distansundervisning varit skrämmande låg
- skolan vissa tider saknat skolhälsovård “ (John Blomsters anmälan)

3.7 Bröderna svarar på kritiken

Ett av de sällsynta fall där Bröderna ställt upp i media är då de medverkade i Dagens arbets kritiska artikelserie då de ställde upp och svarade på den kritik som riktats mot dem. I texten *Plymouthbröderna svarar på kritiken* så motsätter sig Bröderna att de skulle vara en sekt och använder sig då av Nationalencyklopedins definition som vi tidigare i uppsatsen också presenterat. De avvisar i artikeln att de skulle vara en sekt eller kult och hävdar att ett sådant påstående grundar sig i okunskap. De säger också att de inte har någon undervisning som motsäger den ortodoxa kristna läran eller främjar några irrläror. De anser således att de är en konservativ gren inom den protestantiska traditionella kristendomen och inte någon sekt eller kult.

I en annan artikel vid namn *Skolan är öppen för alla* så svarar Bröderna på de anklagelser som riktats mot Laboraskolan i de artiklar som Dagens arbete publicerat. Gällande kritiken kring att skolan främst är till för att samfundets barn inte ska få träffa andra barn svarar skolans styrelse att det främsta syftet är något helt annat. Enligt bröderna är det främsta syftet med skolan att bedriva god undervisning i en god arbetsmiljö med målet att utveckla elevers kunskaper och sociala kompetens så långt som möjligt. När frågan kring varför det inte går några andra elever än rörelsens egna barn på skolan tas upp så svarar de att skolan är öppen för vem som helst att söka till och att de enligt svensk lag då inte får fråga efter religionstillhörigheten. De dementerar också påståendena kring att föräldrarna skulle vara med att styra vilka böcker barnen ska läsa och säger att det är upp till lärare att besluta i enlighet med läroplanen.

Gällande påståendet att det skulle vara som en regisserad teaterföreställning när Skolinspektionen kommer svarar bröderna:

“Skolinspektionen har granskat skolan mycket grundligt nästan varje år. Vid dessa granskningar djupintervjuas både elever, huvudman, rektor och pedagogisk personal för att skapa en helhetsbild av skolans verksamhet. Skolinspektionen deltar också i den operativa verksamheten för att göra observationer samt granskar en mängd olika sorters dokument som styr verksamheten. Det är således en mycket komplett bild av verkligheten som inspektörerna erhåller, analyserar och bedömer. Skolans pedagogiska personal, såväl rektor som lärare, lyder huvudsakligen under det statliga uppdrag som givits av Sveriges regering och riksdag genom de nationella styrdokumentet.”

Bröderna svarar också mot påståendet att skolan skulle bedriva "skattefinansierad hjärntvätt" genom att säga: "Laboraskolan är en icke-konfessionell, allmän och öppen friskola som, på samma villkor som andra kommunala och fristående skolor, bedriver en kvalitativ utbildning i enlighet med de nationella styrdokumentet."

Slutligen frågar reportern om styrelsen inte ser några problem med att barnen inte träffar några andra barn utanför samfundet. De säger att de visserligen tillämpar ett mått av avskildhet gällande det sociala nöjeslivet, men att deras barn är glada och lyckliga, målinriktade och samhällsorienterade. De uppges inte heller bara umgås med jämnåriga då de även är engagerade i att bistå med att hjälpa såväl gamla som unga i olika sammanhang. Barnen uppges enligt styrelsen ha ett stort samhällsengagemang och är involverade i hjälporganisationer som Plymouthbröderna Rapid Relief Team.

Enligt Clas Svahn säger Bröderna själva att deras kyrka genomgått förändringar och att det som sägs om bröderna idag inte längre är aktuellt. "Mycket av det som har skrivits om oss har gjorts av personer som inte haft kontakt med oss eller vår tro på länge och man måste hålla i minnet att mycket har hänt under åren" Skriver David Skinner, ansvarig för Brödernas information i Sverige, i ett mail (Svahn 2014 s. 145).

3.8 Positiva aspekter

Vid granskningen av detta slag från Skolinspektionen blir det lätt fokus på det som är negativt med den granskade skolan i fråga, men även positiva aspekter lyfts i rapporten. Flera elever berättar att de trivs i sin skola och att det råder en positiv stämning och ett klimat där alla känner alla. Eleverna uppges enligt skolan också haft mycket höga resultat, något som dock inte går att bevisa då det ej finns något registrerat underlag då eleverna ofta varit färre än tio stycken i varje årskurs (Skolinspektionen 2014 s. 3-5).

Ytterligare en positiv röst som hörts kommer från Skolinspektionen genom utredaren Roger Niklewski, som säger: "Det finns nog ingen skola i Sverige som haft fler besök. Mitt intryck är Laboraskolan är bättre än många andra skolor. Miljön är lugn, skolan saknar disciplinproblem och har hög måluppfyllelse. Undervisningen är saklig och allsidig. Eleverna är studiemotiverade." (Skolvärlden 2012).

4 Analys

Vid analysen av Brödernas relation till det omgivande samhället, och hur denna tar sig i uttryck i Laboraskolan har vi först och främst kunnat konstatera att Bröderna är frångående från det omgivande samhället och att detta i Laboraskolan eventuellt vållat en del problem. Dock finns här ett ytterligare problem då Bröderna själva menar att mycket av det som sägs om läran vilar på gamla grunder och att samfundet har förändrats, därför är det också svårt för oss att veta exakt hur det ser ut inom samfundet idag då de inte heller kommit ut med någon nyare information inifrån. Vi anser oss däremot ha kunnat dra paralleller mellan en del saker i Brödernas lära och de problem Skolinspektionen påvisat i sina granskningar av Laboraskolan. De problem som Skolinspektionen lagt mest vikt vid är problem gällande allsidighet och saklighet, motverkade av traditionella könsroller samt studie och yrkesvägledningen. Vi vill därmed säga att vi inte på något vis kan garantera att problemen ligger i direkt relation till Brödernas lära, men att det trots allt kan finnas samband som vi ansett vara intressanta att undersöka.

Att Bröderna lever delvis eller helt isolerade från samhället visar sig kanske som tydligast i de olika regler som finns gällande samfundet, bland annat då medlemmar inte äter vid samma bord som icke-medlemmar, inte nyttjar tv eller internet, och inte utbildar sig på högre utbildningar visar hur Bröderna valt att avskärma sig. Nilsson beskriver det som att Bröderna till följd av att de inte anser sig ha någon del av denna värld därmed också valt att inte ta del av den och leva i avskildhet

Det största problemet som enligt Skolinspektionens granskningar finns i Laboraskolan är gällande allsidighet och saklighet, denna punkt är också det problem som präglat skolan sedan dess start. Just denna faktor var den grundläggande anledningen till att skolan inte fick starta de gånger då de innan år 2007 fått sitt tillstånd. Enligt Skolinspektionens granskningar kan vi dock utläsa att skolan redan nästföljande år bröt mot kriteriet på allsidighet och saklighet och att det var den enda punkt i raden av punkter som skulle åtgärdas som skolan inte lyckades med. De inkom dock tillslut med förbättringar och 21 september 2009 kom beslutet om att problemen gällande allsidighet och saklighet var uppfyllda. Problemen återkommer dock i senare granskningar och finns idag återigen på skolan. Vi kan därför konstatera att skolan verkar ha haft

svårt att upprätthålla en kontinuitet i sin allsidig- och saklighet. Detta tillsammans med att tidigare lärare berättat att de är marionetter under skolledningen och att barnen kallar lärarna för “världsliga” och anser att de har en skev världsbild gör att vi anser att skolan ligger i konflikt med de krav som ställs på en saklig och allsidig undervisning. Detta tillsammans med att skolan själva erkänner att de har censurerat böcker då sidor dragits ur gör att skolan inte kan anses vara varken saklig eller allsidig. Dock ska det påpekas att skolan efter varje granskning har lyckats komma till bukt med problemen, det som vi anser vara problematiskt är dock att de verkar vara ständigt återkommande.

Problemen med allsidighet och saklighet hänger, så vitt vi kan utläsa från Skolinspektionens granskningar, i mångt och mycket även ihop med Brödernas relation till internet och datorer. Att eleverna inte självständigt kan söka information fritt på internet leder till att Skolinspektionen ofta reagerar på just denna punkt. Detta tillsammans med att lärare uppmanats att inte använda sig av vissa hemsidor, att USB-portar är inaktiverade och att eleverna främst ägnar sig åt återgivande av kunskap i läroböcker gör att Laboraskolan inte setts som allsidig och saklig. Sammanfattningsvis kan sägas att eleverna i skolan inte getts chans att utveckla sitt kritiska tänkande då de inte har fri tillgång till internet, böcker har censurerats och så vidare. Detta leder enligt Skolinspektionen till att eleverna inte kan tillägna sig förmågor för att använda modern teknik för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Något som i sin tur gjort att eleverna mest tränas i att söka och återge fakta från tryckta böcker och därmed inte utvecklar sitt kritiska tänkande. Att datorer och internet är problematiskt i undervisningen är föga förvånande då datorer är förbjudna inom rörelsen, på samma vis som radio och TV ses som “världens kloakrör” (Svahn 2014 s. 148).

Ytterligare ett problem som uppstått är att skolan enligt Skolinspektionen inte arbetat för att motverka traditionella könsroller. Det framkommer från skolans senaste granskning att flickorna i skolan inte uttalar sig om de inte adresseras direkt. Det framkommer även att man på skolan inte fört några diskussioner kring hur man ska jobba för att motverka de traditionella könsrollerna i skolan. Tydligast manifesteras kanske detta i skoluniformen då kvinnorna måste bära kjol och pojkarna byxor, detta är något som man uppger att man inte reflekterat över kan skapa normer och att man ej analyserat effekterna av att eleverna har olika uniformer. Flickornas situation i skolan är också en av de saker före detta rektorn John Blomster tydligt kritiserat och i

sin anmälan hävdar han att Skolinspektionen genom Laboraskolan tillåter en skola där flickorna inte är jämställda med pojkarna. Det är som tidigare nämnt inte heller svårt att dra parallellen att flickorna kan tänkas vara rädda för att uttala sig i skolan på grund av att de är förbjudet för dem att tala på de möten rörelsen har. Jämställdheten inom samfundet är något som över huvud taget starkt kritiserats av avhoppare och man kan tänka sig att det är denna ojämställdhet som avspeglar sig i skolan. Just flickornas situation är också det som John Blomster i sin anmälan till Skolinspektionen lägger mest vikt vid då han menar att flickorna inte är jämställda med pojkarna. Detta är dock en bild som Bröderna själva inte helt känner igen, Laboraskolans ordförande förklarar i en intervju att man ser det som att kvinnor och män har olika roller att fylla och att flickors möjlighet till högre studier därmed inte är något för dem. Detta är dock inte heller riktigt menar Skinner som säger att man visst uppmuntrat såväl pojkar som flickor att söka till högre studier och att man anser att en högkvalitativ utbildning är viktig för båda könen.

Huruvida flickornas situation i skolan har ett direkt samband med Brödernas lära eller ej kan vi inte svara på. Det kan också vara som så att detta är något som är typiskt för ungdomarna i skolans åldrar, men oavsett detta står det klart att flickornas situation i Laboraskolan inte är helt oproblematiserad.

Också studie- och yrkesvägledningen har varit ett problem i skolan då denna helt saknas och eleverna endast fått information om den egna gymnasieskolan. Eleverna har inte heller fått någon information om vidare studier eller högskoleprov. Eleverna känner inte heller till vilka framtida yrkesval som kräver eftergymnasial utbildning. Att eleverna inte fått denna studie- och yrkesvägledning kan antas hänga samman med det förbud som rörelsen uppges ha mot högre utbildning då detta antas kunna leda ungdomen i "frestarens garn" och påvisar återigen den bilden som man har av sig själva i förhållande till det omgivande samhället. Dock så har, som vi tidigare tagit upp, detta faktum bestridits av Bröderna själva. Dock kvarstår det faktum att Laboraskolan inte informerat elever om vidare studier.

Ytterligare en sak som bör analyseras och problematiseras är att Laboraskolan är en skola som är öppen för vem som helst att söka till, visserligen har det än så länge endast varit samfundets barn som varit elever sedan skolans start 2007. Bröderna själva har i denna fråga också menat att skolan inte främst är en skola för samfundets barn, utan att det är en skola som vill bidra till en god undervisning i en god arbetsmiljö. Något som man enligt en av Skolinspektionens utredare

lyckats med då han säger att skolan är bättre än många andra skolor. Han uppger att Laboraskolan har en lugn miljö, saknar disciplinproblem och har hög måluppfyllelse.

Att analysera huruvida Brödernas lära och relation till det omgivande samhället visar sig i Laboraskolan är givetvis ett svårt uppdrag, då vi inte kan veta exakt vad som bidragit till de problem som påpekats på skolan. Dock anser vi att det kan antagas att dessa saker har ett samband då vi inte kan komma från det faktum att det är en skola som drivs av ett samfund som lever omvänt från omvärlden och som fått återkommande kritik av Skolinspektionen, inte minst gällande just allsidigheten och sakligheten.

Sammanfattningsvis kan sägas att Laboraskolan har varit och är ett omtvistat ämne då man å ena sidan anklagats för att vara en skattefinansierad hjärntvätt som finns till för att föra över sektkulturen till nästa generation, och där lärarna dessutom är marionetter under skolledningen och man planmässigt och organiserat bryter mot skollag om allsidighet och saklighet. Sedan finns det också en bild av ett samfund som förändrats och driver en skola med en trivsamt arbetsmiljö och har elever med höga studieresultat. Vilken av dessa bilder som är sanna ger uppsatsen inget svar på, men vi menar oss kunna se paralleller mellan Brödernas lära och slutenhet gentemot samhället och den kritik som riktats mot skolan. Detta behöver däremot inte alls betyda att skolan inte är en skola med just en god arbetsmiljö och elever med bra studieresultat.

4.1 Avslutande diskussion

Under arbetet med denna uppsats har vi ansett det vara till viss del uppenbart att samfundets lära och praxis som sådan strider mot flera punkter som vi värderar högt inom skolvärlden. Exempelvis att elever får söka vilken information de vill utan uppsikt, att alla vågar uttala sig i klassrummet och att det inte ska förekomma någon form av censur. Med det sagt är det inte självklart att Laboraskolan i sin verksamhet skulle medvetet bryta mot lagar och föreskrifter, dock verkar detta resonemang vara en vag grund för att få starta en egen skola då det uppgetts att eleverna inte varit mobbade i de vanliga skolorna utan accepterade som de är. En annan aspekt kan vara brödernas ovilja att låta barnen få sexual- och religionsundervisning som enligt utsago inte varit problematiskt tidigare, men det är möjligt att man uppfattat detta som ett större problem

på senare år. Vi uppfattar det som att verksamheten på Laboraskolan tycks vara starkt färgad av samfundets tro enligt den kritik som lyfts både från skolans egen personal och Skolinspektionen. De behöriga lärare som tidigare arbetat på skolan vittnar om att det är "omöjligt" att bedriva allsidig och saklig undervisning på skolan, att de som utomstående ses som "världsliga" och därmed opålitliga. Dessa problem har alltså dykt upp trots att personerna bakom skolan flertalet gånger bedyrat att de kommer att följa villkoren för att få driva skolan och inte låta samfundets religiösa föreställningar eller värderingar styra undervisningen på ett sätt som strider mot dessa.

Tendensen att säga en sak och sedan göra en annan tycks vara återkommande. Förbudet att äta tillsammans med "orena" menade man var något som kunde orsaka problem om eleverna skulle tvingas gå i kommunala skolor. Man kan då fråga sig hur det hela skulle fungera med hänsyn till det ultimatum Skolverket väldigt tydligt markerade gällande kravet på öppenhet; att skolan aktivt skulle verka för att ta in elever som inte kom ifrån det egna samfundet, vilket man också accepterade. Att skolan verkligen syftat till att ta in andra elever än de barn som växt upp inom samfundet tycks orimligt med hänsyn till denna avskildhetsregel. Det jakande svar man gett Skolverket gällande detta krav på öppenhet kan inte anses tyda på uppriktig vilja att bifalla Skolverkets krav då man sedan inte lyckats leva upp till kravet.

Faktumet att eleverna i granskningar påstås vara högpresterande och i allmänhet nöjda med skolan kan visserligen ses som en positiv aspekt i den annars kritiska bild som målas upp av skolan. Man kan dock se det på motsatt sätt, att eleverna "coachas" innan granskningarna för att ge "korrekta" svar på Skolinspektionens frågor, ett perspektiv som stöds av de före detta lärarna på skolan.

Vi ser att Skolverket och Skolinspektionen haft stora svårigheter i detta fall, trots den redan från början kritiska inställningen mot förslaget att starta skolan. När Skolverket till en början menade att neka Laboraskolans etablering blev man anklagad för diskriminering med hänvisning till religionsfriheten. När skolan väl blivit verksam har det dock visat sig att Skolverket haft rätt i sina farhågor; verksamheten har helt enkelt inte utförts på det sätt som lovats. I kommunikationen mellan Laboraskolan och Skolverket kan man ana ett mönster av ambivalens där man från skolans sida först ger ett till synes ärligt svar om hur verksamheten kan komma att utformas, för att sedan efter ifrågasättande från Skolverket ändra sig och ge ett mer "korrekt" svar, varpå man bifallit begäran om att få starta skolan. Detta har visat sig vara fallet gällande

huvuddelen av de punkter som kommit att kritiseras. Samma oärliga tendenser kan ses i att Skolinspektionens granskningar påvisat brister som vid återbesök varit till synes åtgärdade, för att vid nästa granskning visat sig återkomma.

Vad denna undersökning bidrar med är framförallt ett åskådliggörande av ovan nämnda problematik. Skolinspektionen, som har till uppgift att se till att alla Sveriges skolor följer gällande riktlinjer, kan här ifrågasättas. Det verkar egendomligt hur man visat sådan tolerans för bristerna på Laboraskolan som uppdragats både genom anmälningar inifrån skolan och de egna granskningarna, i synnerhet då man redan innan skolans etablering varit medveten om att samfundets tro och praxis eventuellt kunnat vara problematisk i utbildningssammanhang. Med en viss insyn i samfundets tro, i synnerhet gällande reglerna om avskildhet och synen på omvärlden ter det sig orimligt att rörelsen skulle vara beredda till en sådan etisk kompromiss att undervisningen skulle hamna inom ramarna för vad som är acceptabelt i en svensk skola. Detta verkar även ha varit Skolverkets utgångspunkt redan från början. Man kan dock förstå att Skolverket inte utan vidare avslagit ansökan med hänsyn till diskrimineringsanklagelserna. Vad man dock bör kritisera är att man inte agerat med större auktoritet när de befarade bristerna så tydligt uppenbarats när verksamheten tagit fart och dessutom varit återkommande. Särskilt den tidigare rektorn John Blomsters anmälan om "organiserat, planerat brott mot svensk skollag" kan tyckas alarmerande nog. Allt sammantaget ställer vi oss frågor kring vad mer som krävs för att en skola ska tvingas stänga. Om skolan får fortsätta eller ej vet vi ännu inte då beslutet efter den senaste och mycket kritiska granskningen ännu ej inkommit. Om den skulle stängas är det dock efter hela sju år av verksamhet som varit under mer eller mindre ständigt granskning med bristande resultat.

4.2 Förslag på vidare forskning

Den forskning som vi saknat är kommentarer från samfundet själva. Vi efterlyser att någon gör en undersökning med ett inifrån perspektiv, hur trivs eleverna i sin skola? Har de tagit del av kritiken och hur förhåller de sig i så fall till den kritik som riktats mot den? Givetvis bör också lärare och skolans ledning omfattas av denna undersökning. Vi ser helt enkelt gärna att det kommer en undersökning som precis som vår vill titta på hur samfundets lära påverkat Laboraskolan, fast denna gång istället studera frågan inifrån.

Denna uppsats har, något förvånande, kanske främst visat att det finns en problematik med Skolinspektionens granskningar och huruvida man tar hänsyn till att problem är återkommande eller ej. Vi har flertalet gånger frågat oss vad som krävs för att en skola ska tvingas stänga. Förslag till vidare forskning inom området skulle därför vara att granska Skolinspektionens riktlinjer samt hur man kan hantera konflikten mellan religionsfrihet och elevers rätt till en allsidig och saklig utbildning.

Eftersom denna undersökning gäller enbart den svenska Laboraskolan kan det vara av intresse att undersöka hur samfundets övriga skolor fungerat ute i världen och i länder där religiöst färgade skolor inte är i närheten av lika kontroversiellt som i Sverige.

Sammanfattning

Efter den senaste tidens debatter om Laboraskolan så har vi i denna uppsats valt att fördjupa oss i skolan och det samfund som driver den. Laboraskolan är en grund och gymnasieskola belägen i Hylte kommun, det som gör den speciell är att den drivs av det religiösa samfundet Plymouthbröderna. Plymouthbröderna är ett litet samfund som kallats för bland annat “sekternas sekt” och som håller sig fränvända från det omgivande samhället. Trots detta fick skolan år 2007 efter flera tvister och vad som kallats en “administrativ cirkus” tillåtelse att starta sin skola.

Efter starten har Skolinspektionen granskat skolan i flertalet omgångar och skolan har i dessa granskningar fått mycket kritik. I denna uppsats så fördjupar vi oss i dessa granskningar och främst i de återkommande problemen gällande främst allsidighet och saklighet, motverkande av traditionella könsroller och studie och yrkesvägledning.

När vi fördjupat oss i Brödernas lära och vad som ingår i denna försöker vi sedan analysera om det kan finnas några samband mellan denne och de problem som påvisats i Skolinspektionens granskningar. Det visar sig att det inte är helt lätt att besvara frågan då det är många olika röster som hörs i frågan och som också motsätter varandra. Att det är ett slutet samfund som startat en skola och som sedan granskats för problem som kan tänkas ha med läran att göra står dock klart, men det finns också en bild av en skola med en god studiemiljö och elever med höga studieresultat.

Referenslista

Tryckta källor

Barett, David V. (1996) *Sects, "Cults" and Alternative religions*. London: Bladford.

Biggers, Stephen (1990) *'Exclusive' Brethren: an educational dilemma*. University of Worcester.

Doherty, Bernard (2013) *The 'Brethren Cult Controversy': Dissecting a Contemporary Australian 'Social Problem'* Macquarie University.

John Blomsters anmälan till Skolinspektionen. Begärs från Skolverket.

Essén Charlotte (2008) *Sektbarn - Ett reportage om de utvalda för paradiset*. Falun: Moment förlag.

Frisk, Liselott (2004) *Nyreligiositet i Sverige - Ett religionsvetenskapligt perspektiv*. Falun: Bokförlaget Nya Doxa.

Hartman, Sven (2003) *Skrivhandledning för examensarbeten och rapporter*. Natur och kultur.

Hillerdal, Gunnar (2007) *Plymouth-bröderna - En annorlunda gren av kristenheten*. Stockholm: Proprius förlag.

Neatby, Willam Blair (1901) *A history of the Plymouth Bretheren*. London: Hodder & Stoughton

Nilsson, Christer (1986) *Sekternas Sekt - De exklusiva Plymouthbröderna*. Stockholm: Proprius förlag AB.

Partridge, Christopher (2004) *Nya religioner - en uppslagsbok om andliga röreser, sekter och alternativ andlighet*. Svensk redaktion av Per Beskow och Lars Johansson (2004). Bokförlaget Libris. Orginaltitel: Encyclopedia of New Religions

Ståhl, Bo R. & Persson, Bertil (1970) *Kulter, Sekter, Samfund - En studie av religiösa minoriteter i Sverige*. Stockholm: Proprius Förlag AB.

Svahn, Clas *Sekter, hemliga sällskap och domedagsprofeter*. (2012) Bokförlaget Semic.

Teulon, J.S. *The history and teaching of the Plymouth Brethren*. (1884) London: Society for promoting christian knowledge.

Reid, William (1876) *Plymouth Bretherenism - Unveiled and Refuted*, second edition. Edinbourg: William Oliphant & Company.

Ödman, Per-Johan (2007) *Tolkning, förståelse, vetande - Hermeneutik i teori och praktik*. Nordstedts akademiska förlag.

Östvall, Lars (1995) *Öppenhet och slutenhet - en etnologisk studie av två trossamfund i Jönköpings län*. Jönköpings läns museum.

Otryckta källor

Aftonbladet (2012) *Kritiken är rent förtal* (2014-11-19)
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article14617790.ab>

Dagens arbete (2014) Laboraskolans styrelse svarar: "Skolan är öppen för alla" (2014-11-11)

http://www.da.se/home/da/content.nsf/aget?openagent&key=laboraskolans_styrelse_svarar_skolan_ar_oppn_for_alla_1410179095368

Dagens arbete (2014) *Plumouthbröderna svarar på sektkritiken.* (2014-11-11)

http://www.da.se/home/da/content.nsf/aget?openagent&key=plymoutbroderna_svarar_pa_sektriten_1410178841164

Dagens arbete (2014) *Skolan tillåts isolera barnen.*(2014-11-11)

http://www.da.se/home/da/content.nsf/aget?openagent&key=skolan_tillats_isolera_barnen_1410165106992

Dagens arbete (2014) *Så lyckades John lämna sekten.*(2014-11-11)

http://www.da.se/home/da/content.nsf/aget?openagent&key=sa_lyckades_john_lamna_sekten_1410164531286

Laboraskolans hemsida, fliken “Om skolan” <http://www.laboraskolan.com/id3.html> (2014-11-06)

Nationalencyklopedin, Plymouthbröderna (2014-11-29)

www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/plymouthbroderna

Nationalencyklopedin, Sekt (2014-11-29)

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/sekt>

Plymouthbrödernas hemsida, Gemenskapen (2014-11-06)

<http://www.plymouthbrethrenchristianchurch.org/sv/varden/gemenskap/>

Plymouthbrödernas hemsida, Vad vi tror (2014-11-06)

<http://www.plymouthbrethrenchristianchurch.org/sv/tro/vad-vi-tror/>

Plymouthbrödernas hemsida, Möten (2014-11-06)

<http://www.plymouthbrethrenchristianchurch.org/sv/tillbedja/moten/>

Skolinspektionen (2014) *Beslut för grundskola och gymnasieskola efter tillsyn i Laboraskolan i Hylte kommun.* (2014-11-05)

Diarienummer: 44-2014:3160

<http://siris.Skolverket.se/siris/ris.openfile?docID=521112>

Skolinspektionen (2010) *Beslut efter tillsyn av den fristående grundskolan och gymnasieskolan Laboraskolan i Hylte kommun.* (2014-11-05)

Diarienummer: 44-2010:2662

<http://siris.Skolverket.se/siris/ris.openfile?docID=129101>

Skolinspektionen (2014) *Inspektion* (2015-01-05)

<http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/>

Skolinspektionen (2009) *Uppföljning av regelbunden tillsyn i den fristående skolan Laboraskolan i Hylte kommun.* (2014-11-05)

Diarienummer: SV2008:950

<http://siris.Skolverket.se/siris/ris.openfile?docID=96543>

Skolvärlden (2012) *Skolinspektionen kritiserar skolan* (2014-01-15)

<http://skolvarlden.se/artiklar/skolinspektionen-kritiserar-skolan>

Tv4 (2012) *Kalla fakta granskade Plymouthbrödernas friskola.* (2014-11-03)

<http://www.tv4.se/kalla-fakta/artiklar/kalla-fakta-granskade-plymouthbroedernas-friskola-4fc33bff04bf72228b000b1b>